

ORDU İLİNDE MACERA TURİZMİ POTANSİYELİ: SWOT ANALİZİ VE GELİŞTİRME STRATEJİLERİ

ADVENTURE TOURISM POTENTIAL IN ORDU PROVINCE: A SWOT ANALYSIS AND DEVELOPMENT STRATEGIES

Prof. Dr. Cemile BAHTİYAR KARADENİZ

Ordu Üniversitesi, Ordu/Türkiye

cbkaradeniz@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3902-5251>

Dr. Öğr. Üyesi Adem KULAÇ

Ordu Üniversitesi, Ordu/Türkiye

akulac@odu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0922-5308>

ÖZET

Macera turizmi, alternatif turizm türleri arasında son yıllarda hızlı büyüme gösteren ve deneyim odaklı turist talebini artıran dinamik bir segmenttir. Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Ordu ili, kıyı, yayla, orman ve dağ topoğrafyasının sunduğu doğal çeşitlilik ile güçlü sivil toplum örgütlenmesini bir arada barındırması bakımından macera turizmi açısından dikkat çekici bir potansiyele sahiptir. Bu çalışmanın amacı, Ordu ilinin macera turizmi potansiyelini kurumsal yapı, faaliyet çeşitliliği ve mekânsal dağılım çerçevesinde analiz etmek ve ilin bu alandaki gelişim stratejilerine yönelik değerlendirmeler sunmaktır. Araştırma nitel araştırma deseni ile yürütülmüş; literatür taraması, doküman incelemesi ve sosyal medya içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bulgular, Ordu ilinde dağ ve doğa sporları, motor ve arazi sporları, su sporları, kamp-karavan, izcilik, avcılık-atıcılık ve atlı sporlar alanlarında faaliyet gösteren çok sayıda kulüp ve derneğin bulunduğunu göstermektedir. Özellikle motor ve arazi sporları alanında birçok ilçeye yayılan kulüp yapılanması, ilin bu alanda uzmanlaşma eğilimi taşıdığını ortaya koymaktadır. Çambaşı Kayak Merkezi, Boztepe Macera Parkı ve yayla turizmi alanları gibi fiziksel tesisler ile ulusal ve uluslararası spor organizasyonları, ilin etkinlik temelli macera turizmi kapasitesini desteklemektedir. SWOT analizi sonuçlarına göre doğal ve topoğrafik çeşitlilik ile örgütlü kurumsal yapı ilin güçlü yönlerini oluştururken; altyapı eksiklikleri, uzman insan kaynağı yetersizliği ve pazarlama stratejilerindeki sınırlılıklar zayıf yönler olarak öne çıkmaktadır. Çalışma, sürdürülebilirlik, koordinasyon ve stratejik planlama ekseninde geliştirilecek politikalarla Ordu'nun Karadeniz Bölgesi'nde rekabetçi bir macera turizmi destinasyonu olabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Macera Turizmi, Ordu İli, Alternatif Turizm, SWOT Analizi, Doğa Turizmi.

ABSTRACT

Adventure tourism has emerged as one of the fastest-growing segments within alternative tourism, attracting increasing demand from experience-oriented travelers. Located in the Black Sea Region of Türkiye, Ordu province presents a remarkable potential for adventure tourism due to its diverse coastal, highland, forest, and mountainous landscapes, combined with a well-developed civil society and sports club structure. This study aims to analyze Ordu's adventure tourism potential within the framework of institutional capacity,

activity diversity, and spatial distribution, and to propose strategic directions for its development. The research was conducted using a qualitative research design, employing literature review, document analysis, and social media content analysis. Findings reveal the presence of numerous clubs and associations operating in mountaineering, outdoor sports, motor and off-road sports, water sports, camping and caravanning, scouting, hunting and shooting, and equestrian activities across the province. Particularly noteworthy is the widespread organization of motor and off-road sports clubs across several districts, indicating a tendency toward specialization in this field. Physical facilities such as Çambaşı Ski Center and Boztepe Adventure Park, along with plateau tourism areas and nationally recognized sporting events, further strengthen the province's event-based adventure tourism capacity. According to the SWOT analysis, Ordu's natural diversity and organized institutional structure constitute its primary strengths, while infrastructural deficiencies, limited specialized human resources, and weaknesses in marketing strategies represent key constraints. The study concludes that through sustainability-oriented planning, stakeholder coordination, and strategic management, Ordu has the potential to position itself as a competitive adventure tourism destination in the Black Sea Region.

Keywords: Adventure Tourism, Ordu Province, Alternative Tourism, SWOT Analysis, Nature Tourism.

1.GİRİŞ

Küresel turizm endüstrisi, yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren hâkim olan standartlaşmış ve kitlesel turizm anlayışından uzaklaşarak daha özelleşmiş, deneyim temelli ve sürdürülebilir yönelimlere doğru evrilmektedir (Cohen, 1972; Weaver, 2001). Modern toplumların kentleşmiş yaşam biçimleri, hızlanan gündelik tempo ve artan çevresel farkındalık, turist profilinde belirgin bir dönüşüm yaratmıştır. Günümüz gezginleri, pasif dinlenme temelli tatil anlayışının ötesine geçerek doğayla etkileşim kurabilecekleri, fiziksel ve zihinsel sınırlarını test edebilecekleri, özgün ve anlamlı deneyimler yaşayabilecekleri seyahat biçimlerine yönelmektedir (Plog, 1974; Pine & Gilmore, 1999; Keng & Cheng, 1999; Mehmetoğlu, 2004; Avcıkurt, 2009). Bu dönüşüm, macera turizmi olarak tanımlanan ve doğal çevre ile etkileşim, belirli düzeyde risk ve özgün deneyim unsurlarını bir araya getiren turizm türünün küresel ölçekte hızlı bir büyüme göstermesine zemin hazırlamıştır (Swarbrooke, Beard, Leckie ve Pomfret 2003; Buckley, 2007; Hsu & Huang, 2008; Williams & Soutar, 2009).

Macera turizmi, yalnızca ekonomik açıdan değil; çevresel sürdürülebilirlik, yerel kalkınma ve destinasyon çeşitlendirmesi bakımından da stratejik bir önem taşımaktadır. Özellikle doğal kaynak zenginliği yüksek, ancak kitle turizmi baskısından görece uzak bölgeler için macera turizmi, alternatif bir gelişme modeli sunmaktadır (Weaver, 2001; Buckley, 2012a). Bu çerçevede Türkiye, dağlık alanları, akarsu sistemleri, yaylaları, kanyonları ve uzun kıyı şeridi ile macera turizmi faaliyetleri açısından dikkate değer bir potansiyele sahiptir (Kozak & Duman, 2010). Karadeniz Bölgesi ise topoğrafik çeşitliliği, yüksek rakımlı yaylaları, zengin orman örtüsü ve biyolojik çeşitliliği ile doğa temelli ve macera odaklı turizm türleri için uygun bir coğrafi zemin sunmaktadır.

Ordu ili, Karadeniz kıyı kuşağı ile Canik Dağları arasında konumlanan özgün fiziki yapısı sayesinde hem kıyı hem de iç kesimlerde farklı macera aktivitelerine imkân tanımaktadır. Yaklaşık 5.952 km² yüzölçümüne ve 100 km. kıyı uzunluğuna sahip olan il, kıyından kısa mesafede yükselen dağlık alanları, yaylaları, kanyonları, akarsu sistemleri, şelaleleri ve hava sporlarına elverişli topoğrafyası ile dikkat çekmektedir. İlin yıllık ortalama sıcaklığının 14,4°C ve toplam yıllık yağış miktarının 1.037,7 mm olması, açık hava

rekreasyon faaliyetleri açısından geniş bir sezon aralığı sağlamaktadır (Karadeniz & Sarı, 2018). Buna karşın, söz konusu potansiyelin planlı ve sürdürülebilir bir destinasyon yönetimi anlayışıyla bütüncül biçimde değerlendirilmediği görülmektedir.

Macera turizmi destinasyonlarının rekabet gücü; doğal kaynak zenginliğinin yanı sıra altyapı yeterliliği, erişilebilirlik, kurumsal kapasite, yerel aktörlerin katılımı ve sürdürülebilirlik ilkelerinin entegrasyonu gibi çok boyutlu unsurlara bağlıdır (Buckley, 2006a; Beames, Mackenzie & Raymond, Beames vd., 2022). Bu bağlamda SWOT analizi (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats), bir destinasyonun içsel özellikleri ile dış çevre koşullarını birlikte değerlendirerek stratejik planlama sürecine analitik bir zemin sunmaktadır. Özellikle gelişmekte olan destinasyonlar için SWOT temelli değerlendirmeler, mevcut potansiyelin rekabet avantajına dönüştürülmesi ve risklerin yönetilmesi açısından işlevsel bir araç olarak kabul edilmektedir.

Bu çalışma, Ordu ilinin macera turizmi potansiyelini SWOT analizi çerçevesinde incelemeyi ve elde edilen bulgular doğrultusunda sürdürülebilir geliştirme stratejileri önermeyi amaçlamaktadır. Araştırmada ilin doğal ve kültürel çekicilikleri, fiziki coğrafya özellikleri, mevcut turizm altyapısı, kurumsal kapasitesi ve pazarlama olanakları bütüncül bir perspektifle ele alınmaktadır. Böylece Ordu'nun macera turizmi bağlamında rekabet avantajları ile geliştirilmesi gereken yönleri sistematik biçimde ortaya konulmakta; yerel kalkınma, destinasyon markalaşması ve sürdürülebilir turizm politikaları açısından yol gösterici öneriler sunulmaktadır. Bu yönüyle çalışma, macera turizmi literatürüne bölgesel ölçekli bir katkı sağlamayı ve Karadeniz Bölgesi'nde alternatif turizm stratejilerinin planlanmasına yönelik akademik ve uygulamalı bir çerçeve geliştirmeyi hedeflemektedir.

Ulusal literatürde macera turizmi alanında yapılan çalışmaların büyük ölçüde belirli faaliyet türlerine (özellikle dağ ve kış turizmine) odaklandığı, ancak destinasyon ölçeğinde bütüncül potansiyel analizlerinin sınırlı kaldığı görülmektedir (Türk & Erdoğan, 2022). Bu durum, macera turizmini yalnızca faaliyet bazlı değil; mekânsal, kurumsal ve stratejik boyutlarıyla ele alan araştırmalara duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Ordu ili üzerine gerçekleştirilen bu çalışma, söz konusu literatür boşluğunu doldurma amacına da hizmet etmektedir.

2. MACERA TURİZMİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ VE ÇOK BOYUTLU ANALİZİ

Macera kavramı tarihsel olarak uzak, yeni ve umut vaat eden toprakların keşfiyle ve çoğu zaman bilimsel ilerlemeyle ilişkilendirilmiştir. Maceranın kendisi, çoğunlukla vahşi ve düşmanca doğa koşulları içinde katlanılması gereken bir zorunluluk olarak görülmüştür (Sand & Gross, 2019). Marco Polo ve James Cook gibi isimler, seyahat, macera ve kahramanlıkla özdeşleşmiştir. Ancak Alpler'in zirvelerine yönelik dağcılık faaliyetleri popülerlik kazanana kadar macera odaklı seyahatler özel bir turist grubunun ilgisini çekmeye başlamamıştır (Beedie, 2008). Başlangıçta dağlara tırmanışın temel motivasyonu bilimsel amaçlara dayanırken, kısa süre sonra sportif hırs ön plana çıkmıştır. 1865 yılına gelindiğinde Alpler'deki tüm zirveler ilk kez tırmanılmıştır (Standeven & de Knop, 1999; Melo & Gomes, 2017). Yüzyılın sonlarından itibaren avcılık ve balıkçılık, özellikle kuzey bölgelerde turistleri doğal ve macera dolu çevrelere çekmeye başlamıştır (Fredman & Margaryan, 2021). Aynı dönemde kayak ve kano turizmi de ortaya çıkmıştır. 1950'ler ve 1960'larda macera turizmi artık yalnızca birkaç "çılgın" bireyin faaliyeti olmaktan çıkmış, bağımsız bir turizm türü olarak kurumsallaşmıştır. 1970'lerde macera faaliyetlerine olan talep yeni bir zirveye ulaşmış; bu süreçte uzmanlaşmış işletmeler, yeni spor dalları ve özel ekipman türleri gelişmiştir (UNWTO, 2014).

Macera turizmi, bu tarihten itibaren kesintisiz bir büyüme sürecine girmiştir. 21. yüzyılın başında turizmin başlıca niş alanlarından biri hâline gelmiş (Gross & Sand, 2020) ve artık ayrı bir turizm segmenti olarak kabul edilmektedir. Son yirmi yıl içerisinde macera turizmi güçlü bir biçimde yerleşmiş ve açık hava turizmi pazarında en hızlı büyüyen sektör olarak tanımlanmıştır (Buckley, 2007; Williams & Soutar, 2009). Adventure Travel Trade Association'ın araştırmasına göre sektörün değeri 2012 yılında 263 milyar ABD dolarıdır (ATTA, 2013). Günümüzde macera turizmi büyümesini sürdürmekte; özellikle *yumuşak macera* (soft adventure) faaliyetlerine olan ilginin artması hedef kitleyi genişleterek daha fazla müşteriye sektöre çekmektedir. Orta Doğu ve Asya'daki turizm endüstrisinin büyümesi de macera sektörünü olumlu yönde etkilemektedir (ATTA, 2018).

Bu nedenle aşırı turizm, Yeni Zelanda'daki Queenstown gibi popüler merkezlerde macera turizmi açısından da bir sorun hâline gelebilmektedir (Sand & Gross, 2019). Macera turizmi, turizm endüstrisi içinde son yıllarda dikkat çekici bir büyüme gösteren ve deneyim temelli yapısıyla öne çıkan bir turizm türüdür. Literatürde sıklıkla *alternatif turizm* başlığı altında ele alınsa da bu kavramın heterojen yapısı nedeniyle kavramsal tartışmalara konu olduğu görülmektedir (Baytok, Pelit ve Soybalı, 2017). Akademik yazında macera turizmine ilişkin üzerinde tam bir fikir birliği oluşmuş tek bir tanım bulunmamakla birlikte, yapılan tanımlamalar belirli ortak paydalarda birleşmektedir.

Temel çalışmalardan biri olarak kabul edilen Swarbrooke ve arkadaşları (2003), macera turizmini üç temel bileşenin kesişim noktası olarak tanımlamaktadır: doğal çevreyle etkileşim, belirli bir düzeyde algılanan risk ve özgün/yoğun bir deneyim. Bu üç unsur, macera turizmini diğer turizm türlerinden ayıran temel karakteristiği oluşturur. Sektörel bir bakış açısıyla, dünyanın en büyük macera turizmi birliği olan Macera Seyahati Ticaret Birliği (ATTA) ise kavrama daha operasyonel bir çerçeve çizerek, macera turizmini bu üç bileşenden en az ikisini içeren seyahat deneyimleri olarak tanımlamaktadır (ATTA, 2023a). Daha geniş bir perspektiften bakıldığında, macera turizmi seyahat, spor ve açık hava rekreasyonunu bir araya getiren bir yapıya sahiptir (Weber, 2001; Beedie & Hudson, 2003).

Macera faaliyetlerinde belirli bir risk unsurunun temel bir bileşen olduğu kabul edilmektedir (Ewert, 1989; Rantala & Rokenses, 2018; Swarbrooke vd., 2003). Weiler ve Hall (1992), macera turizmini, katılımcıların kişisel sınırlarını test ettikleri, farklı düzeylerde heyecan ve tatmin yaşadıkları, genellikle ticari olarak organize edilen açık hava etkinlikleri olarak tanımlayarak bu psikolojik boyuta dikkat çeker. Bu yaklaşım, macera turizminin salt bir fiziksel aktiviteden ibaret olmadığını; kişisel gelişim, kendini keşfetme ve deneyimsel yoğunluk içeren çok katmanlı bir süreç olduğunu vurgular (Traue, 2004; Yan vd., 2025). Macera turizminin ruhunu oluşturan en kritik unsurlardan biri, katılımcının deneyimlediği algılanan risk düzeyidir. Bu risk, yalnızca fiziksel bir tehlikeyi değil, aynı zamanda psikolojik belirsizlik ve meydan okuma duygusunu da kapsar. Algılanan risk unsurunun yönetimi, macera turizminin sürdürülebilirliği ve güvenliği açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu risk, alanında uzman rehberler, uygun eğitim süreçleri ve uluslararası standartlara uygun ekipmanlar aracılığıyla kontrol altına alınmakta; böylece katılımcılara hem güvenli hem de tatmin edici bir deneyim sunulmaktadır (Buckley, 2012).

Macera turizmi, içerdiği risk ve gerektirdiği beceri düzeyine göre farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Literatürde en yaygın kabul gören sınıflandırma, Sung, Morrison ve O'Leary (1997) tarafından geliştirilen ve aktiviteleri yumuşak macera (soft adventure) ve zorlu macera (hard adventure) olarak ikiye ayıran modeldir. Yumuşak macera, doğa yürüyüşü ve kano gibi daha az risk içeren ve geniş kitlelere hitap eden faaliyetleri kapsarken; zorlu macera, kaya tırmanışı ve dağcılık gibi yüksek düzeyde beceri ve fiziksel yeterlilik gerektiren, yüksek riskli aktiviteleri içerir. Bunun yanı sıra, faaliyetlerin gerçekleştirildiği fiziksel ortama

göre de su, yükseklik, hız ve yaban hayatı temelli macera türleri gibi sınıflandırmalar mevcuttur (EQASC, 2020). Bu ayrımlar, bir destinasyonun macera turizmi ürünlerini çeşitlendirmesi, pazarlaması ve yönetmesi için stratejik bir yol haritası sunar. Macera turizmi ürünleri hem kadınlar hem erkekler ve tüm yaş grupları tarafından talep edilmekle birlikte (Swarbrooke vd., 2003), mevcut verilere göre macera turistleri diğer turistlere kıyasla daha gençtir ve ortalama yaş 36'dır (ATTA, 2013). Bununla birlikte baby boomer kuşağı da giderek artan biçimde macera turizmine yönelmekte ve ailelerin katılımı da yükselmektedir.

2.1. Macera Turizminin Ekolojik Etkileri

Macera turizminin doğal çevre ile olan simbiyotik ilişkisi, bu turizm türünün en belirgin özelliklerinden biridir. Faaliyetlerin büyük bir çoğunluğunun el değmemiş veya hassas ekosistemlerde gerçekleştirilmesi, macera turizmini çevresel etkiler ve sürdürülebilirlik tartışmalarının merkezine yerleştirmektedir. Bu ilişki, doğası gereği ikili bir yapı sergiler: Macera turizmi bir yandan doğal alanlar üzerinde baskı oluşturma potansiyeli taşıırken, diğer yandan bu alanların korunması için önemli bir motivasyon ve finansal kaynak yaratma gücüne de sahiptir (Buckley, 2006b). Sürdürülebilirlik ilkeleri gözetilmediği takdirde, macera turizmi faaliyetleri doğal çevre üzerinde önemli olumsuz baskılar oluşturabilmektedir. Özellikle kontrolsüz ve plansız biçimde gelişen etkinlikler, hassas ekosistemlerin dengesini bozabilecek fiziksel ve biyolojik etkiler doğurabilmektedir. Bu bağlamda en sık karşılaşılan sorunların başında ekosistem ve habitat bozulmaları gelmektedir. Yoğun kullanım sonucu patikaların aşınması, bitki örtüsünün tahrip edilmesi ve su kaynaklarının kirlenmesi gibi etkiler, doğal alanların taşıma kapasitesini zorlayarak uzun vadeli çevresel hasarlara yol açabilmektedir. Özellikle dağ bisikleti, off-road safari gibi motorlu araç kullanımını içeren aktiviteler, toprak sıkışması ve erozyon gibi geri dönüşü zor sonuçlar doğurabilmektedir (Buckley, 2006b). Bunun yanı sıra, turistlerin ve rehberli grupların doğal alanlardaki varlığı, gürültü ve yapay ışıklandırma gibi faktörlerle yaban hayvanlarının beslenme, üreme ve göç davranışlarını olumsuz etkileyebilmektedir. Uzun vadede bu durum, bazı türlerin yaşam alanlarını terk etmesine ya da popülasyon dinamiklerinin bozulmasına yol açabilmektedir.

Çevresel etkiler yalnızca habitat ve yaban hayatıyla sınırlı değildir; atık ve kirlilik sorunu da önemli bir problem alanı oluşturmaktadır. Turist gruplarının geride bıraktığı katı atıklar, uygun şekilde yönetilmeyen atık sular ve geçici altyapı uygulamaları hem görsel kirliliğe hem de toprak ve su kaynaklarının kirlenmesine neden olabilmektedir. Özellikle uzak ve erişimi zor destinasyonlara yapılan seyahatler, ek lojistik gereksinimler doğurduğu için çevresel yükü artırmaktadır. Helikopterle kayak (heliski) gibi yüksek enerji tüketimine dayalı aktiviteler ile motorlu taşıt kullanımına dayanan organizasyonlar, macera turizminin karbon ayak izini belirgin biçimde yükseltmektedir. Ancak, macera turizmi faaliyetleri çevresel riskler barındırmakla birlikte, uygun planlama ve sorumlu yönetim ilkeleri doğrultusunda yürütüldüğünde doğa koruma süreçlerine önemli olumlu katkılar sunma potansiyeline de sahiptir. Bu katkılarının başında çevre bilincinin artırılması gelmektedir. Doğayla doğrudan ve yoğun etkileşim kuran bireyler, doğal sistemlerin kırılganlığına ve ekolojik dengelere ilişkin daha yüksek bir farkındalık geliştirebilmektedir (Buckley, 2006; Rosenberg, Lynch ve Radmann, 2021). Özellikle deneyim temelli öğrenme süreçleri, çevresel duyarlılığın davranışsal dönüşüme evrilmesinde etkili olmaktadır. Nitelikli rehberlik hizmetleri bu noktada kritik bir rol üstlenir; rehberler, ekosistem işleyişi, biyoçeşitlilik, yerel türler ve koruma çabaları hakkında bilgi aktararak ziyaretçilerin doğaya yönelik tutumlarını şekillendirebilmektedir (Buckley, 2012b). Deneyim kalitesi ile çevresel sorumluluk arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar, doğa temelli macera deneyimlerinin katılımcılarda uzun vadeli çevresel hassasiyet geliştirebildiğini göstermektedir (Beames vd., 2022).

Macera turizminin bir diğer olumlu boyutu, korunan alanlar için finansal kaynak yaratma kapasitesidir. Milli parklar ve diğer koruma statüsüne sahip alanlara ödenen giriş ücretleri, bu alanların bakım, izleme ve koruma faaliyetlerinin finansmanında doğrudan rol oynamaktadır. Bunun yanı sıra macera turizmi işletmeleri tarafından geliştirilen sosyal sorumluluk uygulamaları ve yerel koruma projelerine aktarılan paylar, "korumanın ekonomik değer üretmesi" ilkesini somutlaştırmaktadır (Buckley, Shakeela ve Weaver, 2014). Bu durum, doğal alanların yalnızca korunması gereken varlıklar değil, aynı zamanda sürdürülebilir yönetim modelleri içinde ekonomik değer üretebilen sistemler olarak ele alınmasını mümkün kılmaktadır.

Macera turizmi aynı zamanda yerel toplulukların koruma süreçlerine dâhil edilmesi açısından da önemli fırsatlar sunmaktadır. Alternatif gelir kaynakları yaratan doğa temelli turizm faaliyetleri, yerel halkın doğal kaynakları tahrip etmeye dayalı geçim pratikleri yerine korumaya dayalı ekonomik faaliyetlere yönelmesini teşvik edebilmektedir. Özellikle kaçak avcılık, yasa dışı ağaç kesimi ya da kontrolsüz kaynak kullanımı gibi sorunların yaşandığı bölgelerde, turizm gelirleri yerel halk için koruma motivasyonunu artıran bir unsur hâline gelebilmektedir (Maroudas, Kyriakaki ve Gouvis, 2004; Beckman, Morse & Smith, 2024). Doğa temelli macera turizminin yerel geçim kaynakları üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar, topluluk temelli yaklaşımların hem çevresel hem de sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik açısından olumlu sonuçlar doğurabildiğini ortaya koymaktadır (Buckley vd., 2014).

2.2. Macera Turizminin Sosyo-Kültürel Etkileri

Macera turizmi, ev sahibi topluluklar üzerinde çok katmanlı sosyal ve kültürel etkiler üretir. Bu etkiler, sorumlu ve planlı bir gelişim modeli benimsendiğinde toplumsal güçlenme ve kültürel farkındalık gibi olumlu sonuçlar doğurabilirken; kontrolsüz gelişim, sosyal eşitsizliklerin derinleşmesi ve kültürel yabancılaşma gibi sorunları beraberinde getirebilmektedir (Buckley vd., 2014). Toplum temelli turizm yaklaşımları, bu sürecin sosyal boyutunu güçlendiren önemli bir çerçeve sunmaktadır. Yerel halkın planlama ve karar alma süreçlerine katılımı, kolektif özneleşme ve yerel kontrol duygusunu artırmaktadır (Maroudas vd., 2004). Bu katılım, turizm faaliyetlerinin dışsal aktörler tarafından yönlendirildiği modellerde ortaya çıkabilecek bağımlılık ilişkilerini dengeleyebilmektedir. Macera turizmi aynı zamanda toplumsal cinsiyet ilişkileri üzerinde dönüştürücü bir potansiyel taşımaktadır. Doran (2016), kadınların macera turizmi aracılığıyla yeni sosyal roller üstlenebildiğini, girişimcilik ve rehberlik gibi alanlarda görünürlük kazandığını göstermektedir. Bu süreç, geleneksel cinsiyet rollerinin yeniden müzakere edilmesine katkı sağlayabilmektedir.

Macera turizmi, kültürel miras üzerinde hem koruyucu hem de dönüştürücü etkiler yaratır. Turistlerin yerel kültüre yönelik ilgisi, toplulukların kendi kültürel değerlerine yönelik farkındalığını artırabilmektedir (Buckley, 2006c). Geleneksel ritüeller, festivaller, el sanatları ve sözlü kültür unsurları, turizm talebi sayesinde yeniden görünürlük kazanabilmekte ve aktarım süreçleri desteklenebilmektedir (Varnacı & Somuncu, 2011). Buckley (2006c), bu deneyimlerin katılımcılara farklı yaşam biçimlerini anlama ve kültürlerarası öğrenme fırsatı sunduğunu, bunun da kültürel diyalog için bir zemin oluşturduğunu belirtmektedir. Ayrıca turizm, kaybolma riski taşıyan maddi ve manevi kültürel unsurların belgelenmesi ve kayıt altına alınması için teşvik edici bir işlev görebilmektedir. Ancak bu etkileşimin olumsuz yansımaları da bulunmaktadır. Turistlerin tüketim alışkanlıkları ve yaşam tarzları ile yerel değer sistemleri arasındaki farklılıklar, kültürel gerilim ve yabancılaşma hissini güçlendirebilmektedir (Deery, Jago, & Fredline, 2012). Özellikle ziyaretçi yoğunluğunun yüksek olduğu destinasyonlarda kamusal alanların kullanım biçimi değişmekte ve bu dönüşüm yerel halkın gündelik yaşam pratiklerini sınırlayabilmektedir. Bu durum, yerel

halkın kendi yaşam alanlarında marjinalleştiği algısını ortaya çıkarabilmektedir (Alvarez-Sousa, 2018). Kültürel pratiklerin turist beklentilerine uyarlanması sürecinde, ritüeller ve gündelik yaşam unsurları özgün bağlamlarından kopararak *sahnelenmiş otantiklik* (Cohen, 1988) adı verilen bir olguya dönüşebilmektedir. Bu kültürel metalaşma, kültürün deneyimsel bir yaşam pratiği olmaktan çıkıp pazarlanabilir bir ürüne dönüşmesi riskini taşır ve yerel kimlik üzerinde uzun vadeli etkiler yaratabilir.

Kaynak kullanımı bağlamında ortaya çıkan rekabet ise sosyal sürdürülebilirlik açısından bir diğer kritik sorundur. Turizm işletmelerinin su, arazi ve enerji gibi sınırlı kaynaklara öncelikli erişimi, yerel halkın bu kaynaklara ulaşımını zorlaştırabilmektedir. Özellikle su kaynakları açısından, turizm işletmelerinin kullanımı ile yerel toplulukların ihtiyaçları arasında önemli eşitsizlikler ortaya çıkabilmektedir; gelişmekte olan ülkelerde bu fark özellikle belirgindir (Becken, 2014; Buckley, vd. 2014). Kırsal ve hassas ekosistemlerde yoğunlaşan macera turizmi faaliyetleri, tarımsal üretim ve gündelik yaşam için gerekli doğal kaynaklar üzerinde baskı oluşturarak ekonomik çıkarlarla yerel ihtiyaçların karşı karşıya gelmesine neden olabilmektedir (McKercher, 1992).

2.3. Macera Turizminin Ekonomik Boyutu Pazarda Yeni Eğilimler

Macera turizmi, küresel turizm endüstrisi içinde en hızlı büyüyen ve yüksek katma değer üreten segmentlerden biri olarak değerlendirilmektedir (Buckley, 2007; Williams ve Soutar, 2009). Sektör raporları, küresel macera turizmi pazarının önümüzdeki on yıl içinde trilyon dolar seviyelerine ulaşabileceğini ve güçlü bir büyüme oranı sergileyeceğini öngörmektedir (Grand View Research, 2026; Fortune Business Insights, 2026). Fortune Business Insights (2026), 2025 yılında yaklaşık 896 milyar ABD doları büyüklüğe ulaşan pazarın, 2026-2034 döneminde yıllık ortalama %8,65 bileşik büyüme oranı ile 1,9 trilyon ABD dolarına yaklaşması beklenmektedir. Allied Market Research (2023) ve Grand View Research (2024) raporları da benzer biçimde sektörün trilyon dolar ölçeğine doğru ilerlediğini vurgulamaktadır. ATTA'nın güncel değerlendirmeleri ise pazarın halihazırda bir trilyon dolar sınırına yaklaştığını göstermektedir (TravelAge West, 2025). Bu veriler, macera turizminin yalnızca niş bir faaliyet olmaktan çıkıp ana akım turizm ekonomisinin önemli bir bileşeni hâline geldiğini ortaya koymaktadır (Lucintel, 2025).

Ekonomik olarak macera turizmi; rehberlik, konaklama, yeme-içme, ulaşım ve yerel ürün satışı gibi alanlarda doğrudan ve dolaylı istihdam olanakları yaratmaktadır. Bu durum, özellikle kırsal ve dağlık bölgelerde alternatif gelir kaynaklarının sınırlı olduğu bağlamlarda önemli bir fırsat sunmaktadır. Ahmed ve Nihei (2024), yüksek dağ destinasyonlarında macera turizminin yerel ekonomiye katkısının yalnızca gelir artışıyla sınırlı kalmadığını; genç nüfusun bölgede tutulmasına ve göç baskısının azalmasına da katkı sağladığını vurgulamaktadır. Macera turizminin emek yoğun yapısı, hem yüksek uzmanlık gerektiren rehberlik ve eğitmenlik pozisyonlarını hem de konaklama ve destek hizmetleri gibi daha geniş iş alanlarını kapsamaktadır (Buckley, 2006).

Macera turizminin ekonomik önemini artıran unsurlardan biri de yarattığı çarpan etkisidir. Turistlerin yaptığı harcamalar (doğrudan etkiler), yerel ekonomi içinde yeniden dolaşıma girerek ilk harcamanın ötesinde bir ekonomik hacim oluşturur. Bu süreç, turizm işletmelerinin yerel tedarikçilerden mal ve hizmet satın alması (dolaylı etkiler) ve turizm sektöründe gelir elde eden bireylerin bu gelirleri yerel pazarda harcaması (uyarılmış etkiler) ile genişler (Buckley, 2006a). Beckman vd. (2024), kırsal bir destinasyonda gerçekleştirdikleri ampirik çalışmada, macera turizminin küçük ölçekli yerleşimlerde dahi anlamlı düzeyde istihdam ve gelir artışı sağladığını göstermektedir. Ayrıca macera turizmi, küçük ölçekli konaklama işletmeleri, yerel restoranlar ve özel tur organizasyonları gibi yerel girişimcilik için uygun bir zemin yaratmaktadır (Maroudas vd. 2004).

Bu ekonomik katkıların sürdürülebilirliği bazı yapısal sorunlarla karşı karşıyadır. Ekonomik sızıntılar, yani turizm gelirlerinin ithal ürünler veya yabancı mülkiyet yapıları nedeniyle yerel ekonomi dışına çıkması, turizmin net etkisini zayıflatmaktadır (Buckley, 2006). Mevsimsellik, özellikle iklime bağlı faaliyetlerde gelir dalgalanmalarına ve iş güvencesi sorunlarına yol açabilmektedir. Ayrıca turizm sektörü, küresel ekonomik krizler, salgın hastalıklar ve politik istikrarsızlık gibi dış şoklara karşı yüksek derecede duyarlıdır. COVID-19 süreci, turizme aşırı bağımlı destinasyonların bu ekonomik kırılganlığını açıkça ortaya koymuştur.

Pandemi sonrası dönem, seyahat alışkanlıklarında önemli bir dönüşüme yol açarak deneyim odaklı talebi belirgin şekilde artırmıştır. Tüketiciler artık standart paket turlar yerine kişisel gelişim, doğayla bütünleşme ve dönüşüm vadeden özgün deneyimlerin peşine düşmektedir (Williams & Soutar, 2009). Bu eğilimi güçlendiren iki temel faktör öne çıkmaktadır. Birincisi, uzaktan çalışma kültürünün yaygınlaşmasıyla *bleisure* (business+ leisure) modelinin popülerlik kazanmasıdır. Bu model, uzun süreli konaklamaları ve dijital göçebe hareketliliğini teşvik ederek macera destinasyonları için daha istikrarlı gelir akışları yaratmakta ve geleneksel turizmin en büyük sorunlarından biri olan mevsimsellik riskini azaltma potansiyeli taşımaktadır (Grand View Research, 2026). İkinci faktör ise sosyal medya ve dijital platformların artan etkisidir. Görsel odaklı içerik üretimi, *kullanıcı tarafından oluşturulan içerikler* (UGC) ve *etkileyici pazarlaması* (influencer marketing), macera deneyimlerini küresel ölçekte görünür kılarak seyahat niyetini doğrudan şekillendirmektedir (Seçilmiş ve Çorbacı, 2023). Bu iki ana eğilimin birleşimi, macera turizmi pazarının dinamiklerini yeniden tanımlamaktadır.

Coğrafi dağılım açısından Avrupa ve Kuzey Amerika geleneksel olarak güçlü pazarlar olmaya devam etse de son yıllarda Asya-Pasifik bölgesinde dikkat çekici bir büyüme yaşanmaktadır. Fortune Business Insights (2026), bölgenin pazar payının hızla arttığını ve özellikle Çin, Hindistan ve Güneydoğu Asya'daki orta sınıf genişlemesinin bu büyümeyi desteklediğini belirtmektedir. Latin Amerika ve Okyanusya da doğa temelli macera destinasyonlarıyla küresel pazarda önemli konumlarını korumaktadır.

Teknoloji entegrasyonu, macera turizminin pazarlama, planlama ve deneyim boyutlarını dönüştürmektedir. Çevrimiçi rezervasyon sistemleri, dinamik güzergâh planlama araçları ve veri analitiği uygulamaları operasyonel verimliliği artırmaktadır. *Think with Google* (2024), yapay zekâ destekli kişiselleştirme araçlarının seyahat tercihlerinin analizinde belirleyici rol oynayacağını öngörmektedir. Artırılmış gerçeklik (AR), sanal gerçeklik (VR) ve metaverse uygulamaları hem pazarlama hem de deneyim zenginleştirme açısından yeni gelir modelleri yaratmaktadır (Yıldız, 2023). Sanal ön-deneyim paketleri ve dijital içerik abonelikleri, fiziksel seyahat öncesinde ek ekonomik değer üretmektedir. Bu gelişmeler, macera turizminin yalnızca fiziksel mekâna dayalı bir faaliyet olmaktan çıkarak hibrit bir deneyim alanına evrildiğini göstermektedir.

Son yıllarda *rejeneratif turizm* kavramı öne çıkmaktadır. Bu yaklaşım, çevresel etkiyi azaltmanın ötesine geçerek ekosistemleri ve yerel toplulukları iyileştirmeyi hedeflemektedir (adventure.com, 2025). Rejeneratif projeler; karbon kredisi piyasaları, biyoçeşitlilik fonları ve kurumsal sosyal sorumluluk ortaklıkları aracılığıyla yeni ekonomik değer alanları üretmektedir. Bununla birlikte, macera turizmi ile sağlık ve zindelik (wellness) turizmi arasındaki sınırlar giderek belirsizleşmektedir. Doğa yürüyüşleri, yoga kampları ve meditasyon inzivaları gibi faaliyetler, fiziksel aktivite ile zihinsel iyilik hâlini bir araya getirmektedir. Bu bütünleşme, macera turizminin hedef kitesini genişletmekte olup turist profili de giderek çeşitlenmektedir. ATTA (2025), macera gezginlerini; yoğun macera arayanlar, doğa meraklıları, kültür odaklı gezginler ve deneyim örnekleyicileri gibi farklı alt

segmentlere ayırmaktadır. Bu durum, pazarın yalnızca yüksek riskli aktivitelerden ibaret olmadığını; doğa gözlemi, kültürel etkileşim ve yumuşak macera (soft adventure) ürünlerini de kapsayacak şekilde genişlediğini göstermektedir (Swarbrooke vd., 2003). Özellikle Y ve Z kuşaklarının yanı sıra aile segmentinin artan ilgisi, ürün çeşitliliğini teşvik etmektedir.

2.4. Sürdürülebilirlik Yaklaşımları

Macera turizminin çevresel ve sosyal baskılarını azaltmak ve doğa koruma potansiyelini güçlendirmek amacıyla sektörde farklı sürdürülebilirlik yaklaşımları geliştirilmiştir. Bu yaklaşımlar, bir yandan operatörlerin kurumsal uygulamalarını düzenlemeyi, diğer yandan ziyaretçilerin davranış kalıplarını dönüştürmeyi hedeflemektedir. Sürdürülebilirlik bu bağlamda yalnızca teknik bir yönetim meselesi değil; yönetim, eğitim, denetim ve katılım boyutlarını içeren çok katmanlı bir süreç olarak ortaya çıkmaktadır. Macera turizmi operatörlerine yönelik sürdürülebilirlik rehberlikleri farklı biçimlerde kurumsallaşmıştır. Beames ve arkadaşları (2022), bu rehberliğin üç temel kategori altında toplandığını göstermektedir.

İlk kategori, ücretli üyelikler ve sertifikasyon programlarıdır. Green Globe, EarthCheck gibi uluslararası sertifika sistemleri, işletmelerin belirli çevresel ve sosyal standartlara uyduğunu belgelemektedir. Bu tür programlar çoğu zaman üçüncü taraf denetimlerini içerir ve pazarda güvenilirlik ile rekabet avantajı sağlayabilir. Bununla birlikte sertifikasyon süreçlerinin maliyeti ve bürokratik yükü, özellikle küçük ölçekli macera turizmi işletmeleri açısından sınırlayıcı olabilmektedir (Beames vd., 2022). İkinci kategori, rehberler ve davranış çerçeveleridir (Beames, Mackenzie, & Raymond, 2022). ‘İz Bırakma’ (Leave No Trace) ilkeleri gibi uluslararası kabul görmüş yaklaşımlar hem rehberler hem de turistler için uygulanabilir davranış standartları sunmaktadır (Genot, 1995). Bu tür çerçeveler erişilebilir ve yaygın olmakla birlikte, uygulamanın sürekliliği büyük ölçüde rehberlerin ve operatörlerin sorumluluk bilincine bağlıdır (Cole, 2014). Denetim mekanizmalarının zayıf olduğu durumlarda bu ilkeler sembolik düzeyde kalabilmektedir (Macfie & Williamson, 2010).

Üçüncü kategori ise taahhüt ve deklarasyonlardır (Beames, Mackenzie, & Raymond, 2022). Glasgow Deklarasyonu gibi küresel sürdürülebilirlik girişimleri, işletmeler ve destinasyonlar açısından bir niyet beyanı işlevi görmektedir. Bu deklarasyonlar farkındalık yaratma ve sektör genelinde ortak bir dil oluşturma açısından önem taşımaktadır; ancak bağlayıcı yaptırımların sınırlı olması, uygulama düzeyinde farklılıklar yaratabilmektedir (Scott, Hall, & Gössling, 2021; Ayuso, 2007). Sürdürülebilirlik uygulamaları yalnızca belgeler, sertifikalar veya yazılı kurallarla sınırlı değildir. Tur sırasında rehberler ve turistler tarafından somut davranışlar üzerinden hayata geçirilmekte; başka bir ifadeyle pratikte icra edilmektedir (Dangi & Jamal, 2016).

Rosenberg vd. (2021), Norveç’te doğa temelli macera turizmi üzerine yürüttüğü etnografik araştırmada, sürdürülebilirliğin sahada çoğu zaman *hafif* düzeyde uygulandığını göstermektedir. Atıkların toplanması, belirlenen patikalarda ilerlenmesi veya kamp alanı düzeninin korunması gibi temel uygulamalar yaygın olmakla birlikte, daha derin yapısal sorgulamalar (tüketim kalıpları, küresel iklim değişikliği bağlantıları, seyahat karbon ayak izi gibi) çoğu zaman geri planda kalmaktadır. Rehberler bu noktada kritik bir ara aktör konumundadır. Bir yandan turistlerin eğlence ve macera beklentilerini karşılamak, diğer yandan çevresel sorumluluk mesajlarını iletme zorundadırlar. Bu denge, sürdürülebilirliğin deneyimin bütünlüğü içinde nasıl konumlandırılacağı sorusunu gündeme getirmektedir. Eğer sürdürülebilirlik, macera deneyimine sonradan eklenen bir unsur olarak sunulursa, yüzeysel uygulamalarla sınırlı kalma riski artmaktadır. Buna karşılık sürdürülebilirlik, deneyimin ayrılmaz bir boyutu olarak tasarlandığında hem ziyaretçi memnuniyeti hem de çevresel duyarlılık birlikte güçlenebilmektedir (Beames vd., 2022). Bu bağlamda Baytok, Pelit ve

Soybalı (2017), turizm çeşitleri tartışması içinde vurguladığı gibi, sürdürülebilirlik belirli bir turizm türüne eklenen yardımcı bir unsur değil; turizm planlamasının temel felsefesi olarak benimsenmelidir. Macera turizmi gibi doğa temelli ve hassas alanlarda gerçekleştirilen faaliyetlerde bu yaklaşım daha da önem kazanmaktadır. Macera turizminde sürdürülebilirlik, tek boyutlu bir düzenleme meselesi değildir. Kurumsal standartlar, operatör uygulamaları, rehber eğitimi, turist davranışları ve yerel topluluk katılımı arasında kurulan çok paydaşlı bir yönetim yapısını gerektirir.

Etkin bir sürdürülebilirlik yönetimi; açık ilkelerin belirlenmesi, uygulamanın izlenmesi, yerel bağlamın dikkate alınması ve deneyim tasarımının çevresel sorumlulukla bütünleştirilmesi yoluyla mümkün hâle gelmektedir. Bu çok katmanlı yapı, macera turizmini yalnızca heyecan ve risk odaklı bir faaliyet alanı olmaktan çıkararak, çevresel duyarlılık ve sürdürülebilir kalkınma perspektifi içinde yeniden düşünmeyi gerekli kılmaktadır (Gülcan, 2004). Küresel eğilimler içinde sürdürülebilirlik, macera turizminin temel yönlendirici unsurlarından biri hâline gelmiştir. ATTA (2025), sürdürülebilirliğin artık sektörün "tamamlayıcı" bir unsuru değil, merkezî bir değer önerisi olduğunu vurgulamaktadır. Beames vd., (2022), sürdürülebilirlik rehberliklerinin operatörler açısından hem çevresel sorumluluk hem de rekabet avantajı yarattığını ortaya koymaktadır.

3. YÖNTEM

Bu çalışmada, Ordu ilinin macera turizmi potansiyelini kendi doğal ve sosyal bağlamı içinde derinlemesine ve çok yönlü bir bakış açısıyla değerlendirmek amacıyla nitel araştırma deseni benimsenmiştir (Creswell & Poth, 2018). Nitel araştırma, olguları bütüncül bir biçimde anlamlandırmaya ve yorumlamaya odaklanması nedeniyle, bu çalışmanın keşifsel doğasına uygun bir metodolojik çerçeve sunmaktadır. Araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini artırmak amacıyla, tek bir veri toplama yönteminin sınırlılıklarını aşmayı hedefleyen veri çeşitlemesi stratejisinden faydalanılmıştır (Denzin, 1978). Bu kapsamda, literatür taraması, doküman incelemesi ve sosyal medya içerik analizi olmak üzere üç farklı veri toplama tekniği bir arada kullanılmıştır.

3.1. Veri Toplama Süreci ve Analizi

Literatür Taraması: Araştırmanın teorik temelini oluşturmak ve Ordu ilinin turizm potansiyeline ilişkin mevcut akademik, kurumsal ve popüler bilgileri derlemek amacıyla sistematik bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir (Fink, 2019). Bu süreçte, Google Akademik, YÖK Ulusal Tez Merkezi, DergiPark gibi ulusal ve uluslararası akademik veri tabanları taranmıştır. Ayrıca, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ordu Valiliği, Ordu Büyükşehir Belediyesi ve Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) gibi kurumların yayınladığı raporlar, strateji belgeleri ve istatistikler de incelenmiştir. Taramada *macera turizmi*, *alternatif turizm*, *Ordu turizmi* ve *doğa sporları* gibi anahtar kelimeler kullanılarak ilgili kaynaklara ulaşılmıştır.

Doküman İncelemesi (Dolaylı Gözlem): Araştırma kapsamında fiziksel bir saha gözlemi yerine, Ordu ilinin coğrafi yapısını, doğal kaynaklarını ve macera turizmi aktivitelerinin gerçekleştirildiği alanları anlamak amacıyla doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırılan olguya ilişkin yazılı ve görsel materyallerin sistematik bir şekilde incelenmesini içerir (Bowen, 2009). Bu kapsamda, bölgeye ait yüksek çözünürlüklü uydu görüntüleri, coğrafi haritalar, turizm tanıtım filmleri, belgeseller ve fotoğraf arşivleri gibi görsel ve kartografik materyaller analiz edilmiştir. Bu dolaylı gözlem tekniği, Boztepe, Çambaşı Yaylası, Perşembe Yaylası, Çamaş ve Küpkaya Kanyonu gibi kilit noktaların fiziksel özelliklerini, erişilebilirlik durumunu ve mevcut altyapısını analiz etmede önemli veriler sunmuştur.

Sosyal Medya İçerik Analizi: Günümüz turistlerinin destinasyon seçim süreçlerinde ve seyahat deneyimlerini paylaşmalarında sosyal medyanın oynadığı merkezi rol, bu platformları zengin bir veri kaynağı haline getirmektedir (Xiang & Gretzel, 2010). Bu gerçekten hareketle, özellikle kullanıcı tarafından üretilen içeriğin (user-generated content) yoğun olduğu Instagram, YouTube ve Facebook gibi platformlar üzerinde bir içerik analizi gerçekleştirilmiştir. #Ordu, #BoztepeYamaçParaşütü, #ÇambaşıKayakMerkezi, #KüpkayaKanyonu gibi popüler etiketler (hashtag) üzerinden yapılan taramalarla, yerli ve yabancı turistlerin paylaştığı fotoğraf, video ve yorumlar incelenmiştir. Bu analiz, ziyaretçilerin destinasyon algılarını, en çok ilgi çeken macera aktivitelerini, bölgenin popüler ve zayıf yönlerine ilişkin spontane görüşlerini ve destinasyonun dijital kimliğini anlamak için değerli içgörüler sağlamıştır (Tussyadiah & Fesenmaier, 2009).

Farklı kaynaklardan toplanan nitel verilerin analizinde, tematik analiz yaklaşımı benimsenmiştir (Braun & Clarke, 2006). Bu süreçte, literatürden, dokümanlardan ve sosyal medya içeriklerinden elde edilen veriler öncelikle sistematik bir şekilde okunarak anlamlı bölümlere ayrılmış ve kodlanmıştır. Daha sonra, bu kodlar arasındaki ilişkiler ve örüntüler incelenerek belirli temalar ve kategoriler oluşturulmuştur. Bu süreç, Ordu ilinin macera turizmi potansiyelini yansıtan güçlü ve zayıf yönler ile dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditlerin (SWOT) belirlenmesine olanak tanımıştır. Son aşamada, bu temalar temel alınarak, çalışmanın temel bulgularından biri olan SWOT analizi tablosu yapılandırılmış ve elde edilen bulgular, ilgili literatür ışığında bütüncül bir yaklaşımla yorumlanmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde, literatür taraması, doküman incelemesi ve sosyal medya analizleri sonucunda Ordu ilinin macera turizmi potansiyeline ilişkin elde edilen temel bulgular sunulmaktadır. Bulgular, ildeki mevcut macera turizmi altyapısını, kurumsal yapıyı, popüler aktiviteleri ve canlı etkinlik örneklerini ortaya koymakta; aynı zamanda ilin bu alandaki somut kapasitesini ve gelişim potansiyelini göstermektedir.

4.1. Macera Turizmine Yönelik Doğal Koşullar, Alanlar ve Tesisler

Ordu ilinin macera turizmi potansiyelinin temelini oluşturan doğal koşullar ve coğrafi özellikler, bölgede yapılabilecek çeşitli macera aktivitelerinin türünü, yoğunluğunu ve mevsimselliğini belirlemektedir. Bu bölümde, öncelikle ilin macera turizmi aktivitelerine uygun olan doğal koşulları incelenecek, ardından bu koşullardan yararlanarak geliştirilmiş tesisler ve alanlar sunulacaktır.

4.2.1. Macera Turizmine Uygun Doğal Coğrafi Özellikler

Ordu ilinin macera turizmi potansiyelinin en temel belirleyicilerinden biri, deniz seviyesinden yaklaşık 1.850 metreye kadar yükselen çok katmanlı topoğrafik yapısıdır. Kıyı şeridinden başlayarak iç kesimlere doğru kademeli biçimde yükselen bu morfolojik yapı, farklı zorluk düzeylerinde macera aktivitelerine uygun mekânsal ortamlar sunmaktadır. Düşük rakımlı kıyı alanları deniz sporları ve kıyı rekreasyonunu desteklerken; orta rakımlı bölgeler doğa yürüyüşü, kamp ve kırsal turizm faaliyetleri için elverişli alanlar oluşturmaktadır. Yüksek rakımlı yayla ve dağlık bölgeler ise dağcılık, yamaç paraşütü ve kış sporları gibi daha yüksek fiziksel efor ve teknik donanım gerektiren faaliyetlere imkân tanımaktadır. Bu topoğrafik çeşitlilik, ilin farklı turist segmentlerine ve farklı risk/zorluk düzeylerine hitap edebilen çok katmanlı bir macera turizmi portföyü oluşturma kapasitesine sahip olduğunu göstermektedir (Şengül, Akyüz ve Uca, 2019). Nitekim Ordu'nun doğal kaynak temelli turizm potansiyeli önceki çalışmalarda da vurgulanmıştır (Bahtiyar Karadeniz & Sarı, 2018; Şengül, Akyüz & Uca, 2019). Bununla birlikte literatür, doğal kaynak varlığının tek başına rekabetçi bir turizm destinasyonu oluşturmak için yeterli olmadığını; söz konusu potansiyelin

tematik ürün geliştirme, kurumsal koordinasyon, etkin yönetim ve markalaşma stratejileriyle desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda macera turizmi, Ordu'nun doğal kaynaklarını yalnızca rekreasyonel kullanım alanı olmaktan çıkararak, yapılandırılmış, pazarlanabilir ve sürdürülebilir bir turizm ürününe dönüştürme açısından stratejik bir araç olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla topoğrafik çeşitlilik ile kurumsal kapasitenin bütünleştirilmesi, ilin macera turizmi alanında bölgesel ölçekte rekabet avantajı elde etmesinin temel koşullarından biri olarak öne çıkmaktadır.

İklim Koşulları: Ordu ilinin iklimi, macera turizmi aktivitelerinin yıl boyunca yapılabilmesini sağlayan uygun koşullar sunmaktadır. Yıllık ortalama sıcaklık 14,4°C ve yıllık toplam yağış 1.037,7 mm olan bölge, yaz aylarında doğa yürüyüşü, kanyoning, rafting gibi aktivitelere ideal koşullar sağlarken; kış aylarında Çambaşı Yaylası'nda kayak ve snowboard gibi kış sporlarına uygun kar örtüsü oluşmaktadır. Karadeniz'in deniz ikliminin etkisiyle, bölgede yıl boyunca yeşillik korunmakta, bu da doğa turizmi ve ekoturizm aktivitelerinin yapılabilirliğini artırmaktadır.

Su Kaynakları: Ordu ilinin 100 km'lik kıyı uzunluğu ve bölgede yer alan çok sayıda şelale, göl ve akarsu, su sporları turizmi için önemli doğal kaynakları oluşturmaktadır. Kapılı Kazankaya, Karaoluk ve Ohtamış şelaleleri, şelale tırmanışları (waterfall climbing) ve çim kayağı (grass skiing) gibi ileri macera aktivitelerine uygun ortamlar sunmaktadır. Gaga Gölü ve Ulugöl gibi doğal gölü, kano, kayak ve balık avlama aktiviteleri için potansiyel taşımaktadır. Karadeniz'in sularında yapılabilecek sualtı dalış turizmi (underwater diving tourism) de, uygun altyapı ve eğitim ile geliştirilebilecek bir aktivite alanıdır.

Jeolojik Yapı ve Mağaralar: Ordu ilinin jeolojik yapısı, mağara turizmi alanında önemli bir potansiyel sunmaktadır. Yazkonağı Mağarası, Ünye ilçesinde turizme açılmış olup, bölgede doğa gezginlerinin keşfettiği birçok küçük mağara daha bulunmaktadır (Ersoy, Kırmacı ve Fırat Ersoy, 2006). Bu mağaralar henüz detaylı etütleri yapılmamış olup, speloloji (mağara bilimi) turizmi ve mağara fotoğrafçılığı gibi özel ilgi alanlarına sahip turist segmentini çekmek için önemli bir fırsat sunmaktadır. Mağara turizmi, ilin doğal çekiciliklerini çeşitlendirmekte ve alternatif macera turizmi ürünleri geliştirmesine olanak tanımaktadır.

Bitki Örtüsü ve Orman Kaynakları: Ordu ilinin yemyeşil ormanlarla kaplı dağ silsilesi, doğa yürüyüşü, oryantiring, kamp ve ekoturizm aktivitelerine ideal bir ortam sunmaktadır. Ormanların sunduğu gölgelik ve serinlik, yaz aylarında macera aktivitelerinin yapılabilirliğini artırmakta, aynı zamanda bölgenin doğal güzelliğini korumaktadır. Bitki çeşitliliği, botanik araştırmaları ve doğa fotoğrafçılığı gibi aktiviteleri de desteklemektedir.

4.2.2. Doğal Koşullardan Yararlanarak Geliştirilmiş Macera Turizmi Tesisleri

Yukarıda açıklanan doğal koşullardan yararlanarak, Ordu ilinde macera turizmine yönelik olarak geliştirilmiş spesifik tesisler bulunmaktadır. Bu tesisler, doğal potansiyeli somut macera turizmi ürünlerine dönüştürerek, ziyaretçilere kaliteli ve güvenli hizmetler sunmaktadır.

Çambaşı Kayak Merkezi ve Yaylası: Kabadüz ilçesinde yer alan Çambaşı Yaylası, deniz seviyesinden yaklaşık 1.850 metre yükseklikte yer alan ve Karadeniz Bölgesi'nin en önemli kış turizmi merkezlerinden biridir. Yüksek rakımı nedeniyle kış aylarında yeterli kar örtüsü oluşan bu alan, kayak ve snowboard gibi kış sporları için modern ve uluslararası standartlara uygun tesislere sahiptir. Merkez, elektrik, telefon, modern otel ve restoran gibi temel turizm altyapısı ile donatılmış olup, yolla kent merkezine 58 km mesafede bağlıdır. Çambaşı Kayak Merkezi, 54 km mesafede yer alan denize en yakın kayak merkezi olup, özellikle Avrupa pazarından gelen kış turizmi talebini karşılama potansiyeli oldukça

yüksektir. Merkezin varlığı, ilin turizm sezonunun tüm yıla yayılmasına katkı sağlamakta ve kış macera turizmi için Ordu'nun en önemli varlığını oluşturmaktadır (Karadeniz & Sarı, 2018).

Yayla Turizmi Alanları: Ordu ilinde macera turizmi potansiyelini destekleyen birçok yayla bulunmaktadır. Düzoba Yaylası, Kumru ilçesinden erişim sağlanmakta ve Bakacak ile Ericcek yaylalarının merkezi haline gelmiş olup Mayıs-Ekim döneminde pazarlanmaktadır. Toygar-Kabaktepe Yaylası, Aybastı Tokat karayolu üzerinde yer almakta ve 2006'da Turizm Merkezi ilan edilmiştir. Argan Yaylası, Akkuş ilçe merkezine 3 km mesafede yer almakta ve niksar yolu üzerinde bozulmamış doğası ile birçok doğa sporu için uygun ortam sunmaktadır. Keyfalan Yaylası, deniz seviyesinden 1.200 metre yükseklikte yer almakta, Ordu'ya 134 km mesafede Mesudiye'ye 20 km uzaklıktadır. Perşembe Yaylası ise 1.500 rakımlı bir yayla olup, Aybastı'ya 17 km mesafede yer almakta, yaz aylarında çeşitli etkinlikler içeren şenlik düzenlenen, piknik yapma, yamaç paraşütü ve fotoğraf çekimi için ideal bir ortam sunmaktadır. Bu yaylalar, otantik kırsal yaşam deneyimi arayan turist segmentini çekmekte ve bölgenin kırsal kalkınmasına katkı sağlamaktadır (Karadeniz & Sarı, 2018).

Ordu Boztepe Macera Parkı: Altınordu ilçesinde, Boztepe'nin zirvesinde konumlanan bu park, adrenalin ve macera arayan ziyaretçiler için tasarlanmış modern bir tesistir. Park içerisinde tırmanma duvarları, yüksek ip parkurları, zipline ve diğer çeşitli aktivite alanları bulunmaktadır. Şehir merkezine teleferik ile kolayca ulaşılabilen bir konumda olması, tesisi hem yerli halk hem de turistler için cazip bir rekreasyon alanı haline getirmektedir. Bu park, özellikle "yumuşak macera" arayan aileler, gençler ve başlangıç seviyesi macera tutkunları için önemli bir çekim noktasıdır. Boztepe'nin yamaç paraşütü için ideal koşulları sunması, bu alanı uluslararası ölçekte de tanınır kılmıştır ve ilin macera turizmi markalaşmasında önemli bir rol oynamaktadır (Ordu Valiliği, 2022).

Mağara Turizmi Tesisleri: Yazkonağı Mağarası, Ünye ilçesinde turizme açılmış olup, bölgedeki mağara turizmi potansiyelinin ilk somut örneğini oluşturmaktadır. Bölgede doğa gezginlerinin keşfettiği birçok küçük mağara daha bulunmakta, bu mağaralar henüz detaylı etütleri yapılmamış olup, turizm potansiyeli açısından değerlendirilmeyi beklemektedir. Mağara turizmi tesislerinin geliştirilmesi, speloloji turizmi ve mağara fotoğrafçılığı gibi özel ilgi alanlarına sahip turist segmentini çekmek için önemli bir fırsat sunmaktadır (Arpacı, Zengin, & Batman, 2012).

4.2.3. Su Sporları Potansiyeli ve Altyapısı

Ordu ilinin 60 km.si kumsallardan oluşan 100 km'lik kıyı uzunluğu (Balık, 2017) ve çok sayıda şelale, göl ve akarsu, su sporları turizmi için önemli doğal kaynakları oluşturmaktadır. Bu doğal kaynaklar, çeşitli su sporları aktivitelerinin yapılabilmesini sağlamaktadır.

Şelale Turizmi ve İleri Su Sporları: Kapılı Kazankaya, Karaoluk ve Ohtamış şelaleleri, şelale tırmanışları (waterfall climbing) ve çim kayağı (grass skiing) gibi ileri macera aktivitelerine uygun ortamlar sunmaktadır. Bu aktiviteler, yüksek adrenalin arayan turist segmentini çekmekte ve ilin macera turizmi ürün çeşitliliğini artırmaktadır.

Kano ve Kayak Aktiviteleri: Gaga Gölü ve Ulugöl gibi doğal gölleri, Perşembe Yaylası menderesleri, kano ve kayak aktiviteleri için potansiyel taşımaktadır. Ordu Kano Kulübü ve Ordu Kano Okulu, bu aktivitelerin profesyonel bir şekilde yönetilmesini sağlamaktadır.

Sualtı Dalış Turizmi: Karadeniz'in sularında yapılabilecek sualtı dalış turizmi, uygun altyapı ve eğitim ile geliştirilebilecek önemli bir aktivite alanıdır. Sualtı dalış turizmi, özel

eğitim ve sertifikasyon gerektiren bir aktivite olup, yüksek katma değer sağlayan bir turizm ürünü olarak değerlendirilmektedir (Babazade, 2017).

Ordu ilinin macera turizmi potansiyelinin temelini oluşturan doğal koşullar, deniz seviyesinden 1.850 metre yüksekliğe kadar uzanan topografya, uygun iklim koşulları, çok sayıda su kaynağı, mağaralar ve bitki örtüsü gibi çeşitli doğal varlıklardan oluşmaktadır. Bu doğal koşullardan yararlanarak, Çambaşı Kayak Merkezi, Boztepe Macera Parkı, çok sayıda yayla turizmi alanı ve Yazkonağı Mağarası gibi spesifik tesisler geliştirilmiştir. Bu tesisler, ilin macera turizmi potansiyelinin sadece teorik bir düzeyde kalmadığını, aynı zamanda bu potansiyeli destekleyen somut bir fiziksel altyapının da mevcut olduğunu göstermektedir. Ancak, mevcut tesisler henüz yeterli düzeyde değildir ve daha fazla yatırım yapılması gerekmektedir.

4.3. Ordu İlindeki Macera Turizmi Odaklı Kurumsal Yapı

Yapılan analizler, Ordu ilinde doğal alanların ve topoğrafyanın sunduğu elverişli koşullara bağlı olarak macera turizmi ve doğa sporları alanında faaliyet gösteren önemli sayıda sivil toplum kuruluşu, spor kulübü ve derneğin bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu kurumsal yapı, bölgedeki macera turizmi potansiyelinin yalnızca doğal kaynaklarla sınırlı olmadığını; aynı zamanda bu potansiyeli harekete geçirebilecek organize bir sosyal sermayenin de varlığına işaret etmektedir (Putnam, 1995). Söz konusu kuruluşlar belirli macera sporu dallarında uzmanlaşmış, yerel düzeyde güçlü bir ağ oluşturmuş ve faaliyetlerini süreklilik içinde sürdüren yapılardır.

Ordu ili, kıyı ve iç kesim topoğrafyasının birlikte sunduğu morfolojik çeşitlilik sayesinde çok katmanlı bir macera turizmi potansiyeli sergilemektedir. İl genelinde örgütlenmiş spor kulüplerinin tematik dağılımı, bu potansiyelin kendiliğinden gelişen bireysel faaliyetlerin ötesinde, kurumsal kapasite ve örgütlü insan kaynağı tarafından desteklendiğini göstermektedir. Dağ ve doğa sporlarından motor ve arazi sporlarına, su sporlarından kamp-karavan ve izcilik faaliyetlerine kadar uzanan geniş yelpaze, Ordu'nun tek bir niş ürünle sınırlı kalmaksızın çok ünlü bir macera turizmi destinasyonu olarak kurgulanabileceğini ortaya koymaktadır. Bu durum, ilin hem gününbirlik rekreasyon talebine hem de deneyim odaklı, daha uzun konaklamaya dayalı macera turizmi segmentlerine yanıt verebilecek kapasitede olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Ordu İlinde Faaliyet Gösteren Macera Turizmi ve Doğa Sporları Odaklı Kuruluşlar

Kategori	Kuruluş Adı	İlçe
Dağ ve Doğa Sporları	Ordu Dağcılık İhtisas Spor Kulübü (ODAK)	Altınordu
	Ordu Dağcılık ve Arama Kurtarma Kulübü	Altınordu
	Ordu Boztepe Yamaç Paraşütü Spor Kulübü	Altınordu
	Ordu Kayak Kulübü	Altınordu
	Ordu Doğa Aktiviteleri Gençlik ve Spor Kulübü	Altınordu
	Ordu Oksijen Oryantiring	Altınordu
	Ordu Doğa Sporları Derneği (ORDOST)	Altınordu
	Ordu Paintball Spor Kulübü Derneği	Altınordu
	Ordu Sportif Havacılık İhtisas Kulübü	Altınordu
	Gülyalı Doğa Sporları Kulübü	Gülyalı
	Aybastı Off-Road Kulübü	Aybastı
	Fatsa Off-Road Spor Kulübü FATOFF	Fatsa
	Fatsa Jeep Safari Kulübü Derneği	Fatsa
	Gölköy Off-Road Kulübü	Gölköy
	Ordu Gezenbilir Off-Road Grubu Gençlik ve Spor	Altınordu

	Kulübü	
Motor ve Arazi Sporları	Ordu Motosiklet ve Motor Sporları Kulübü	Altınordu
	Ordu Offroad Kulübü	Altınordu
	Endur Ordu Motosiklet Kulübü	Altınordu
	TOSFED Korgan Off-Road	Korgan
	Kumru Off-Road Kulübü	Kumru
	Oksijen Off-Road	Altınordu
	ÜNOFF Ünye Off-Road	Ünye
	Ünye Yunus Emre Off-Road Spor Kulübü	Ünye
Su Sporları	Karadeniz Su Sporları Kulübü	Altınordu
	Ordu Su sporları Kulübü	Altınordu
	Ordu Yüzme İhtisas spor Kulübü Derneği	Altınordu
	Ordu Yelken Kulüp Derneği	Altınordu
	Ordu Kano Kulübü & Ordu Kano Okulu	Altınordu
	Fatsa Yelken ve Su sporları İhtisas Kulübü	Fatsa
	Ünye Yelken Yat Gençlik ve Spor Kulübü	Ünye
Kamp ve Karavan	Ordu Kamp ve Karavan Derneği	Altınordu
	Oksijen İzcilik Gençlik ve Spor Kulübü Derneği	Altınordu
	Ordu Gençlik ve İzcilik Kulübü Derneği	Altınordu
	Ordu İdeal Gençlik Spor ve İzcilik Kulübü	Altınordu
	Ünye Çevre Eğitim ve Kültür Spor ve İzcilik Kulübü	Ünye
Avcılık ve Atıcılık	Avcılar ve Atıcılar İhtisas Kulübü	Altınordu
	Ordu Büyükşehir Avcılar ve Atıcılar İhtisas Kulübü	Altınordu
	Ordu Avcılar Derneği	Altınordu
	Elli İki Avcılar ve Atıcılar Derneği	Altınordu
	Karadeniz Av Doğa Federasyonu	Altınordu
	Aybastı Avcılar ve Atıcılar Derneği	Aybastı
	Çaybaşı İlçesi Merkez Avcılar ve Atıcılar Derneği	Çaybaşı
	Fatsa Avcılar Atıcılar Okçular ve Amatör Balıkçılar Derneği	Fatsa
	Fatsa Avcılar ve Atıcılar Spor Kulübü	Fatsa
	Fatsa Okçuluk Spor Kulübü	Fatsa
	Gölköy Avcılar ve Atıcılar Spor Kulübü	Gölköy
	Gülyalı avcılar Atıcılar İhtisas Kulübü	Gülyalı
	Gürgentepe Avcılar ve Atıcılar Derneği	Gürgentepe
	İkizce Avcılar ve Atıcılar İhtisas Kulübü	İkizce
	Korgan Avcılar ve Atıcılar Derneği	Korgan
	Mesudiye İlçesi Kara ve Su avcıları Derneği	Mesudiye
	Perşembe Avcılar ve Atıcılar Kulübü	Perşembe
	Perşembe Avcılar Kulübü Derneği	Perşembe
	Ulubey Avcılar ve Atıcılar Derneği	Ulubey
	Ünye Avcılar ve Atıcılar Derneği	Ünye
Atlı Spor Kulübü	Ordu Atlı Spor Kulübü	Altınordu
	Fatsa Rahvan At Binicilik Spor Kulübü	Fatsa
	Ünye Atlı Spor Kulübü	Ünye

Kaynak: DERBİS, 2026: URL 1

Tablo 1’de görüldüğü üzere özellikle motor ve arazi sporları alanında (off-road, jeep safari, motosiklet) il genelinde oldukça yaygın ve organize bir yapılanma bulunmaktadır. Fatsa, Ünye, Korgan, Aybastı, Gököy ve Kumru gibi birçok ilçede bu sporlara yönelik kulüplerin varlığı, bölgenin arazi yapısının bu aktivitelere uygunluğunu ve bu alanda yerel düzeyde gelişmiş bir ilgi ile uzmanlaşmanın oluştuğunu göstermektedir. Bu mekânsal yayılım, Ordu’nun Karadeniz Bölgesi’nde motorlu macera turizmi açısından rekabetçi bir alt destinasyon geliştirme potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, off-road ve benzeri faaliyetlerin doğal alanlar üzerindeki etkileri; taşıma kapasitesi, erozyon, gürültü ve yaban hayatı üzerindeki baskı gibi çevresel boyutlar açısından dikkatli planlamayı zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla bu kategori hem yüksek görünürlük hem de sürdürülebilirlik açısından en kritik macera turizmi bileşenlerinden biri olarak değerlendirilebilir.

Dağ ve doğa sporları kategorisinde Altınordu merkezli yoğunlaşma dikkat çekmektedir. Dağcılık, arama-kurtarma, yamaç paraşütü, oryantiring, sportif havacılık ve doğa aktiviteleri gibi farklı disiplinlerin aynı mekânsal odakta kümelenmesi hem insan kaynağı hem de etkinlik organizasyonu açısından ölçek ekonomisi yaratabilecek bir yapı ortaya koymaktadır. Özellikle yamaç paraşütü ve sportif havacılık gibi deneyim temelli aktiviteler, destinasyon imajı ve görünürlüğü açısından stratejik öneme sahiptir. Paintball gibi strateji ve takım temelli açık alan faaliyetleri ise kontrollü risk unsuru ve sosyal deneyim boyutuyla gençlik ve kurumsal etkinlik segmentlerine hitap edebilecek tamamlayıcı ürünler olarak değerlendirilebilir. Bu çeşitlilik, Ordu’da macera turizmi ürün portföyünün yalnızca yüksek riskli faaliyetlerden değil, farklı yaş ve deneyim düzeylerine hitap eden yumuşak ve orta düzey macera bileşenlerinden oluştuğunu göstermektedir.

Su sporları örgütlenmesi ise ilin kıyı boyunca uzanan yerleşim desenini turizm ürününe dönüştürme açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Altınordu’da yoğunlaşan yelken, kano ve yüzme kulüpleri ile Fatsa ve Ünye’deki yelken ve su sporları kulüplerinin varlığı, kıyı hattı boyunca lineer bir macera-rekreasyon koridoru oluşturulabileceğini göstermektedir. Bu yapı, etkinlik takvimleri, yarış organizasyonları ve eğitim programlarıyla desteklendiğinde sezonun uzatılmasına ve nitelikli ziyaretçi çekilmesine katkı sağlayabilecek bir potansiyel taşımaktadır. Su sporlarının yalnızca sportif faaliyet üretmekle kalmayıp destinasyonun estetik ve deneyimsel değerini artırdığı dikkate alındığında, bu kategori Ordu’nun macera turizmi marka kimliğinde temel bileşenlerden biri olarak konumlandırılabilir.

Kamp-karavan ve izcilik kulüplerinin varlığı, Ordu’da düşük yoğunluklu ve mekânsal olarak yayılabilir bir doğa turizmi modelinin gelişebileceğini göstermektedir. Kamp ve karavan faaliyetleri, ziyaretçi hareketliliğini kıyıda yaylalara ve kırsal alanlara doğru dağıtarak yerel ekonominin farklı mekânlara yayılmasına katkı sağlayabilir. İzcilik kulüpleri ise doğa eğitimi, çevresel farkındalık ve gençlik temelli etkinlikler yoluyla toplumsal kapasitenin güçlendirilmesine katkıda bulunan bir yapı sunmaktadır. Bu durum, macera turizminin yalnızca tüketilen bir rekreasyon faaliyeti değil, aynı zamanda öğrenme ve sürdürülebilirlik temelli bir deneyim alanı olarak kurgulanabileceğini göstermektedir.

Avcılık ve atıcılık derneklerinin sayıca fazla oluşu, doğa ile kurulan ilişkinin kültürel sürekliliğini yansıtan önemli bir göstergedir (Aydın, 2025). Bu alan turizm bağlamında niş ve hassas bir ürün grubunu temsil etmektedir. Doğru planlandığında yüksek harcama potansiyeline sahip bir segment oluşturabilir; ancak etik, yaban hayatı koruma ve toplumsal kabul boyutları dikkate alınmadan geliştirildiğinde çatışma üretebilir. Bu nedenle avcılık temelli turizm faaliyetlerinin tür yönetimi, kota uygulamaları, denetim mekanizmaları ve yerel paydaş uzlaşması çerçevesinde ele alınması gerekmektedir. Benzer biçimde atlı sporlar ve özellikle rahvan binicilik, rekreasyonel faaliyetin ötesinde kültürel kimlik ve kırsal miras

boyutu taşıyan bir ürün hattı oluşturabilir. Atlı rota deneyimlerinin yayla turizmi ve kültürel etkinliklerle bütünleştirilmesi, macera turizmini kültürel temelli bir farklılaşma unsuru haline getirebilir.

Kulüp ve dernek dağılımının mekânsal örüntüsü, Ordu'da macera turizminin iki düzlemde geliştiğini göstermektedir: Altınordu merkezli çekirdek bir örgütlenme alanı ve Ünye-Fatsa hattı ile iç kesim ilçelere yayılan ağ yapısı. Bu yapı, destinasyon planlamasında merkez-çevre ilişkisi üzerinden kurgulanabilecek bir model sunmaktadır. Çekirdek alan eğitim, organizasyon ve tanıtım merkezi olarak işlev görebilirken; çevre ilçeler rota çeşitliliği ve mekânsal dağılım sağlayarak konaklama süresini uzatabilecek potansiyel taşımaktadır. Bu bağlamda temel mesele, mevcut kurumsal kapasitenin tekil etkinlikler düzeyinde kalmayıp rotalaşma, güvenlik standartları, sertifikasyon ve çevresel izleme mekanizmalarıyla bütüncül bir turizm ürününe dönüştürülmesidir. Bu dönüşüm sağlandığında Ordu'nun macera turizmi potansiyeli yalnızca faaliyetlerin varlığıyla değil, sürdürülebilir ve pazarlanabilir bir destinasyon yapısıyla görünür hâle gelecektir.

4.3.1. Macera Turizmi Etkinlikleri

Ordu ilinin macera turizmi potansiyelinin en somut ve canlı göstergelerinden biri, bölgede düzenlenen uluslararası ve ulusal ölçekteki etkinliklerdir. Bu etkinlikler, sadece yerel sporcu ve turist çekmekle kalmayıp, ilin macera turizmi markalaşması sürecinde de önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle off-road sporları alanında, Ordu ili Türkiye'nin en önemli merkezlerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

18. Karadeniz Off-Road Kupası, Türkiye Otomobil Sporları Federasyonu (TOSFED) ve Ordu Büyükşehir Belediyesi iş birliğiyle düzenlenen prestijli ve köklü bir etkinliktir. Bu kupanın 2025 yılında yapılan ayakları, Ordu ilinin off-road turizmi ve spor turizmi açısından ne denli önemli bir konumda olduğunu göstermektedir. Kupanın 4. ayağı, Fatsa Off-Road Spor Kulübü'nün ev sahipliğinde 6-7 Eylül 2025 tarihlerinde Fatsa'da gerçekleştirilmiştir. Bu etkinliğe 17 kulüpten 40 araç katılmış, off-road tutkunlarının yoğun ilgisini çekmiştir. Etkinliğin katılımcı sayısı ve çeşitliliği, Ordu'nun bölgesel ve ulusal ölçekte off-road sporları için ne denli cazip bir destinasyon olduğunu göstermektedir (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2025a). Aynı kupanın 5. ayağı ise, sezonun son yarışı olarak Ünye Off-Road Spor Kulübü'nün organizasyonunda 12 Ekim 2025 tarihinde Ünye'de düzenlenmiştir. Bu etkinlik de yoğun katılım ve ilgi görmüş, off-road tutkunlarının bölgeye olan ilgisini bir kez daha kanıtlamıştır (Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2025b). Sezon sonunda yapılan bu etkinliğin yüksek katılım görmesi, Ordu'nun off-road sporları için güvenilir ve tercih edilen bir destinasyon olduğunu göstermektedir.

Bu etkinliklerin düzenli olarak Ordu ilinde yapılması, birkaç önemli sonucu ortaya koymaktadır. Birincisi, ilin off-road sporları için gerekli olan altyapı, deneyim ve profesyonel organizasyon kapasitesine sahip olduğunu göstermektedir. İkincisi, bu etkinliklerin bölgeye getirdiği turist potansiyeli, macera turizmi gelirlerinin artırılması ve bölge ekonomisinin canlanması için önemli bir fırsattır. Üçüncü olarak, bu tür etkinlikler, Ordu'nun macera turizmi destinasyonu olarak ulusal ve uluslararası pazarlarda tanınmasına ve markalaşmasına katkı sağlamaktadır. Son olarak, bu etkinliklerin düzenli hale gelmesi, bölgedeki turizm altyapısının ve hizmet kalitesinin sürekli iyileştirilmesini teşvik etmektedir. Etkinliklerin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi, yerel işletmelerin turizm sektörüne daha fazla yatırım yapmasını ve profesyonel hizmet sunma konusunda kendilerini geliştirmesini teşvik etmektedir.

4.5. Macera Turizmi Aktiviteleri ve Uygulanabilir Sporlar

Ordu ilinin coğrafi yapısı ve doğal kaynakları, çok çeşitli macera turizmi aktivitelerine olanak tanımaktadır. Doğada yapılan bu aktiviteler, yumuşak macera (soft adventure) ve zorlu macera (hard adventure) olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır. İldeki mevcut aktiviteler arasında safari ve kuş, kelebek, yunus, bitki gözlemciliği; doğa yürüyüşü, rafting, kano, kayak, doğa fotoğrafçılığı; botanik ve arkeolojik araştırmalar; kampçılık, mağaracılık, balık avlama ve bisiklet turları yer almaktadır (Karadeniz & Sarı, 2018). Bunlara ek olarak, çim kayağı (grass skiing), şelale tırmanışları (waterfall climbing) ve sualtı dalış turizmi (underwater diving tourism) gibi ileri macera aktiviteleri de geliştirilme potansiyeline sahiptir. Bu aktivitelerin çeşitliliği, ilin farklı turist segmentlerine ve farklı ilgi alanlarına hitap edebilme kapasitesini göstermektedir.

5. TARTIŞMA: ORDU İLİNİN MACERA TURİZMİ POTANSİYELİNİN SWOT ANALİZİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Ordu ilinin macera turizmi alanındaki potansiyelini sistematik bir biçimde değerlendirmek amacıyla, bu bölümde SWOT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizi yapılmıştır. Bu analiz, ilin mevcut durumunu ortaya koymakla birlikte, gelecekteki gelişim stratejileri için de önemli bir temel oluşturmaktadır (Doğru Daştan, 2023).

5.1. Güçlü Yönler (Strengths)

Coğrafi ve Doğal Potansiyel: Ordu ili, Karadeniz Bölgesi'nin en zengin doğal varlıklarına sahip illerinden biridir. Kıyı şeridinden başlayarak iç kesimlere doğru yükselen ve yemyeşil ormanlarla kaplı dağ silsilesi, çok çeşitli macera aktivitelerine uygun bir coğrafi yapı sunmaktadır. Boztepe'nin yamaç paraşütü için ideal koşulları, Küpkaya Kanyonu'nun kanyoning meraklıları için sunduğu olanaklar ve Çambaşı, Perşembe, Argın gibi yaylaların otantik kırsal yaşam deneyimi sunması, ilin bu alandaki önemli bir avantajıdır. Ayrıca, bölgede yer alan şelaleler (Kapılı Kazankaya, Karaoluk, Ohtamış), gölü ve su kaynakları (Gaga Gölü, Ulugöl), tarihi ve kültürel çekicilikler (Yason Burnu, Hoynat Adası) macera turizmi aktivitelerini çeşitlendirmektedir.

Turizm Altyapısı: Ordu ili, Karadeniz Bölgesi'nin önemli turizm merkezlerinden biri olarak, temel turizm altyapısına sahiptir. Şehir merkezinde ve ilçelerde konaklama tesisleri, yeme-içme işletmeleri, turizm rehberleri ve taşıma hizmetleri mevcuttur. Teleferik gibi modern ulaştırma sistemleri, turizm alanlarına erişimi kolaylaştırmaktadır. Bu altyapı, macera turizmi faaliyetlerinin düzenlenmesi için önemli bir temel oluşturmaktadır.

Turist Profili ve Talep: Doğa ve macera turizmine olan talep, küresel düzlemde yıllık yüzde 20-30 oranında artmaktadır (ATTA, 2023). Türkiye, bu pazardan pay almak için önemli bir konumdadır. Ordu ili, Karadeniz'in doğal güzellikleri ve macera aktiviteleri nedeniyle, hem yerli hem de yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. Özellikle Avrupa pazarından gelen turist potansiyeli oldukça yüksektir.

Yerel Topluluk Desteği: Araştırmalar, Ordu'da yerel halkın turizme genel olarak açık ve destekleyici olduğunu göstermektedir. Bu pozitif tutum, turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi ve sürdürülebilir bir turizm modelinin oluşturulması açısından önemli bir güçlü yöndür.

5.2. Zayıf Yönler (Weaknesses)

Altyapı ve Tesisler Eksikliği: Macera turizmi aktivitelerinin yüksek kalitede sunulması için gerekli olan özel altyapı ve tesisler henüz yeterli düzeyde değildir. Örneğin, kanyoning, dağcılık ve diğer ekstrem sporlar için gerekli olan güvenlik sistemleri, iniş-çıkış

noktaları ve dinlenme alanları eksik veya yetersizdir. Kamp alanları, rehber istasyonları ve acil müdahale merkezleri gibi tesisler geliştirilmeye muhtaçtır (Beşikçi, 2025).

Eğitilmiş İnsan Kaynağı Eksikliği: Macera turizmi aktivitelerinin profesyonel bir biçimde yönetilmesi, deneyimli rehberler, eğitmenler ve güvenlik uzmanlarının varlığını gerektirir. Ordu’da bu alanda eğitilmiş ve sertifikalı personel sayısı sınırlıdır. Turizm rehberleri ve acentalar, çoğunlukla geleneksel turizm hizmetlerine odaklanmış olup, macera turizmi konusunda yeterli uzmanlığa sahip değildir.

Pazarlama ve Tanıtım Yetersizliği: Ordu ilinin macera turizmi potansiyeli, ulusal ve uluslararası pazarlarda yeterince tanıtılmamıştır. Turizm pazarlaması stratejileri, genellikle geleneksel turizm ürünlerine (deniz turizmi, kültür turizmi) odaklanmakta, macera turizmi ürünleri geri planda kalmaktadır. Sosyal medya ve dijital pazarlama araçlarının etkin kullanımı henüz yeterli düzeyde değildir.

Finansman ve Yatırım Sorunları: Macera turizmi altyapısının geliştirilmesi, önemli finansal kaynaklar gerektirmektedir. Özel sektör yatırımları henüz yeterli düzeyde değildir. Kamu sektörünün bu alanda sağlayabileceği finansal destek de sınırlıdır. Bu durum, altyapı geliştirme projelerinin gerçekleştirilmesini olumsuz etkilemektedir.

Bilgi ve İstatistik Eksikliği: Ordu’da macera turizmi faaliyetlerine ilişkin sistematik veri ve istatistikler henüz yeterli düzeyde derlenmiş değildir. Bu durum, turizm planlaması ve strateji geliştirme süreçlerini zorlaştırmaktadır. Ziyaretçi sayıları, harcama miktarları, aktivite tercihlerine ilişkin detaylı veriler bulunmamaktadır.

5.3. Fırsatlar (Opportunities)

Artan Küresel Talep: Macera turizmine yönelik küresel talep, her geçen yıl artmaktadır. Özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika pazarlarında, doğa ve macera turizmine olan ilgi yüksektir. Ordu ili, bu artan talebi karşılamak için önemli bir potansiyele sahiptir. Doğru stratejiler uygulanırsa, bu pazardan önemli bir pay alınabilir.

Uluslararası Turizm Ağlarına Katılma: Ordu, uluslararası macera turizmi ağlarına ve sertifikasyon sistemlerine katılarak, küresel pazarda daha görünür hale gelebilir. Örneğin, Adventure Travel World Summit (ATWS) gibi uluslararası platformlara katılım, ilin tanıtımını ve pazarlanmasını önemli ölçüde artırabilir.

Bölgesel İşbirliği ve Ağ Oluşturma: Karadeniz Bölgesi’ndeki diğer illerle işbirliği yaparak, bölgesel macera turizmi rotaları oluşturulabilir. Örneğin, Rize, Trabzon, Giresun gibi illerle koordinasyon sağlanarak, çok günlük macera turizmi paketleri sunulabilir. Bu, turist sayısını artırırken, bölge ekonomisine daha geniş çapta katkı sağlayabilir.

Yerli Turizm Pazarının Gelişimi: Türkiye’de yerli turizm talebinin artması, Ordu’nun macera turizmi potansiyelini değerlendirmesi için bir fırsat oluşturmaktadır. Özellikle İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerden gelen turist potansiyeli oldukça yüksektir. Hafta sonu ve kısa tatil dönemlerinde macera turizmi paketleri sunularak, bu pazardan faydalanılabilir.

Teknoloji ve Dijital Pazarlama: Sosyal medya ve dijital pazarlama araçlarının gelişmesi, Ordu’nun macera turizmi ürünlerini küresel pazarda tanıtması için yeni fırsatlar sunmaktadır. Özellikle Instagram, YouTube, TikTok gibi platformlarda, macera turizmi aktivitelerinin görsel olarak sunulması, gençler arasında yüksek ilgi uyandırmaktadır (Xiang & Gretzel, 2010).

Sürdürülebilir Turizm Eğilimi: Dünya turizm endüstrisinde, çevre dostu ve sosyal açıdan sorumlu turizm modelleri giderek önem kazanmaktadır. Ordu, bu eğilimi dikkate

olarak, sürdürülebilir macera turizmi modeli geliştirirse, çevre bilincine sahip turist segmentini hedefleyebilir. Bu, uzun vadeli bir rekabet avantajı sağlayabilir.

5.4. Tehditler (Threats)

Çevre Kirliliği ve Doğal Kaynakların Tükenmesi: Kontrol edilmeyen turizm faaliyetleri, doğal ortamlarda ciddi hasarlar yaratabilir. Ordu'nun zengin doğal varlıkları, aşırı turizm baskısı altında zarar görebilir. Ormanların tahrip edilmesi, su kaynaklarının kirlenmesi, bitki ve hayvan türlerinin yok olması gibi riskler mevcuttur. Bu durum, uzun vadede turizm potansiyelinin kendisini tehdit etmektedir (Butler, 1991).

Sosyo-Kültürel Olumsuz Etkileri: Hızlı turizm gelişimi, yerel kültürün değişmesine, geleneksel yaşam tarzının bozulmasına ve sosyal sorunların artmasına yol açabilir. Özellikle gençlerin turizm sektörüne yönelmesi, tarım gibi geleneksel ekonomik faaliyetlerin terk edilmesine neden olabilir. Ayrıca, turizm gelirlerinin eşitsiz dağılımı, sosyal çatışmalara yol açabilir.

Diğer Destinasyonlarla Rekabet: Türkiye'de ve Karadeniz Bölgesinde, macera turizmi potansiyeline sahip birçok destinasyon bulunmaktadır. Kapadokya, Ölüdeniz, Antalya gibi yerler, macera turizmi alanında öncü konumdadır. Ordu, bu güçlü rakipler karşısında, kendine özgü bir pozisyon oluşturmalıdır. Aksi takdirde, turist talebinin bu bölgelere kayması riski vardır.

Ekonomik Belirsizlikler: Küresel ekonomik krizler, döviz dalgalanmaları ve turizm talebindeki dalgalanmalar, Ordu'nun turizm gelirlerini olumsuz etkileyebilir. Özellikle yabancı turist talebinin azalması, turizm sektörüne bağlı işletmeleri zor duruma sokabilir.

İklim Değişikliği: İklim değişikliği, bazı macera aktivitelerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan doğal koşulları değiştirebilir. Örneğin, kış sporları turizmi, artan sıcaklıklar nedeniyle olumsuz etkilenebilir. Ayrıca, aşırı hava olayları (fırtına, sel, çığ) turizm aktivitelerini kesintiye uğratabilir ve güvenlik risklerini artırabilir.

Güvenlik Endişeleri: Macera turizmi aktivitelerinin doğası gereği, belirli bir düzeyde risk taşımaktadır. Kaza, yaralanma veya ölüm gibi olaylar, turizm talebini olumsuz etkileyebilir. Güvenlik standartlarının yetersizliği veya rehberlerin eğitimsizliği, bu riskleri artırabilir. Ayrıca, bölgedeki genel güvenlik durumunun kötüleşmesi, turist talebini önemli ölçüde azaltabilir.

Tablo 2. SWOT Analizi

Güçlü Yönler	Zengin doğal varlıklar, coğrafi çeşitlilik, mevcut turizm altyapısı, artan turist talebi, yerel topluluk desteği, gelişmiş sivil toplum örgütlenmesi, spesifik macera tesisleri, uluslararası etkinlikler
Zayıf Yönler	Altyapı eksiklikleri, eğitimli personel yetersizliği, pazarlama zayıflığı, finansman sorunları, veri eksikliği
Fırsatlar	Artan küresel talep, uluslararası ağlara katılma, bölgesel işbirliği, yerli pazarın gelişimi, dijital pazarlama, sürdürülebilir turizm eğilimi
Tehditler	Çevre kirliliği riski, sosyo-kültürel etkileri, rekabet, ekonomik belirsizlikler, iklim değişikliği, güvenlik endişeleri

Bu SWOT analizi, Ordu ilinin macera turizmi alanında önemli güçlü yönleri sahip olduğunu, ancak bu potansiyeli tam olarak değerlendirmek için zayıf yönlerin giderilmesi gerektiğini göstermektedir. Bölgenin sunduğu fırsatlardan yararlanabilmesi ve tehditleri yönetebilmesi, stratejik planlama ve koordineli yönetim gerektirmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Ordu ilinin macera turizmi potansiyelini kapsamlı bir şekilde inceleyerek, ilin bu alandaki mevcut durumunu, güçlü yönlerini, zayıflıklarını, fırsatlarını ve tehditlerini ortaya koymaktadır. Araştırmanın bulguları, Ordu'nun macera turizmi alanında önemli bir potansiyele sahip olduğunu, ancak bu potansiyeli tam olarak değerlendirmek için stratejik planlama ve koordineli yönetim gerektiğini göstermektedir.

6.1. Sonuç

Ordu ilinin macera turizmi potansiyelinin temelini, Karadeniz Bölgesi'nin en zengin doğal varlıklarından oluşan coğrafi ve doğal çeşitlilik oluşturmaktadır. Deniz seviyesinden 1.850 metre yüksekliğe kadar uzanan topografya, yemyeşil ormanlar, şelaleler, gölü, yaylalar ve kıyı alanları, çok çeşitli macera aktivitelerine uygun bir ortam sunmaktadır. Boztepe'nin yamaç paraşütü, Çambaşı'nın kış sporları, Küpkaya Kanyonu'nun kanyoning aktiviteleri, Yazkonağı Mağarası'nın mağara turizmi potansiyeli ve çok sayıda yaylanın kırsal turizmi, ilin bu alandaki somut varlıklarını göstermektedir.

Kurumsal yapı açısından, Ordu ilinde 13'ten fazla off-road kulübü, dağcılık, oryantiring, kano, kamp ve karavan dernekleri ile 15'ten fazla avcılık ve atıcılık derneği bulunmaktadır. Bu kuruluşların varlığı, macera turizmi faaliyetlerinin organize edilmesi ve profesyonel standartlarda sunulması için gerekli olan insan kaynağı ve sosyal ağların mevcudiyetini göstermektedir. Ayrıca, 18. Karadeniz Off-Road Kupası gibi uluslararası ölçekteki etkinliklerin düzenli olarak Ordu'da yapılması, ilin bu alandaki kapasitesini ve tanınırlığını kanıtlamaktadır. Ancak, bu güçlü yönler rağmen, Ordu ilinin macera turizmi potansiyelini tam olarak değerlendirmesini engelleyen önemli zayıflıklar da mevcuttur. Macera aktiviteleri için gerekli olan özel altyapı ve tesisler henüz yeterli düzeyde değildir. Eğitimli ve sertifikalı personel sayısı sınırlıdır. Pazarlama ve tanıtım stratejileri yetersizdir. Finansman ve yatırım sorunları altyapı geliştirme projelerini olumsuz etkilemektedir. Sistematik veri ve istatistikler eksiktir.

SWOT analizi, Ordu'nun macera turizmi alanında sunulan fırsatların da dikkate değer olduğunu göstermektedir. Küresel düzlemde macera turizmine olan talep yıllık yüzde 20-30 oranında artmaktadır. Uluslararası turizm ağlarına katılma, bölgesel işbirliği, yerli pazarın gelişimi, dijital pazarlama ve sürdürülebilir turizm eğilimi, Ordu'nun bu pazardan pay almasını mümkün kılmaktadır. Ancak, bu fırsatlardan yararlanabilmek için, çevre kirliliği, sosyo-kültürel olumsuz etkileri, diğer destinasyonlarla rekabet, ekonomik belirsizlikler, iklim değişikliği ve güvenlik endişeleri gibi tehditlerin yönetilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak, Ordu ilinin macera turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi, sadece ilin turizm sektörü için değil, aynı zamanda bölgesel kalkınma, istihdam yaratılması ve yerel ekonominin çeşitlendirilmesi açısından da kritik önem taşımaktadır. Bu potansiyelin gerçekleştirilmesi, kamu ve özel sektörün işbirliği, yerel topluluk desteği ve stratejik planlama gerektirmektedir.

Bununla birlikte, söz konusu fırsatların değerlendirilmesi; çevresel baskılar, sosyo-kültürel etkiler, diğer destinasyonlarla artan rekabet, ekonomik dalgalanmalar, iklim değişikliği ve güvenlik algısına ilişkin hassasiyetler gibi tehdit unsurlarının etkin biçimde yönetilmesini gerektirmektedir. Dolayısıyla Ordu ilinin macera turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi yalnızca turizm sektörü açısından değil; bölgesel kalkınma, istihdam artışı ve yerel ekonominin çeşitlendirilmesi bakımından da stratejik önem taşımaktadır. Bu potansiyelin hayata geçirilmesi, kamu-özel sektör iş birliği, yerel toplulukların katılımı ve uzun vadeli planlama perspektifi ile mümkündür.

6.2. Öneriler

Bu bağlamda Ordu'da geliştirilecek macera turizmi ürünlerinin yalnızca altyapı kapasitesi ve fiziksel imkânlar üzerinden değil; deneyim kalitesi ve psikolojik iyi oluş üretme potansiyeli çerçevesinde tasarlanması önem taşımaktadır (Yan vd., 2025). Macera turizminin katılımcı üzerinde yarattığı mutluluk ve yaşam kalitesi etkisi dikkate alındığında, ürün tasarımının deneyim odaklı bir anlayışla ele alınması gerekmektedir. Öncelikle, il genelinde mevcut macera sporları kulüpleri, yerel yönetimler ve turizm işletmeleri arasında koordinasyonu sağlayacak bir destinasyon yönetim mekanizmasının oluşturulması önem arz etmektedir. Dağ-doğa sporları, motor-arazi sporları ve su sporları gibi farklı kategorilerde faaliyet gösteren örgütlü yapının ortak etkinlik takvimi, rota planlaması ve güvenlik standartları çerçevesinde bütünleştirilmesi, ilin *çok ürünlü macera destinasyonu* kimliğini güçlendirecektir.

İkinci olarak, insan kaynağının niteliğinin artırılması bir diğer kritik unsurdur. Rehberlik, risk yönetimi, ilk yardım, çevresel sürdürülebilirlik ve deneyim tasarımı konularında sertifikalı eğitim programlarının geliştirilmesi hem güvenlik algısını hem de deneyim kalitesini yükseltecektir. Bu durum, macera turizmini yalnızca fiziksel bir faaliyet olmaktan çıkararak, katılımcının öznel iyi oluşunu destekleyen yapılandırılmış bir deneyim alanına dönüştürebilir. Üçüncü olarak, pazarlama ve markalaşma stratejilerinin tematik bir çerçevede yeniden ele alınması gerekmektedir. Ordu'nun kıyı-yayla-dağ ekseninde sunduğu topoğrafik çeşitlilik, *dört mevsim macera* konsepti altında konumlandırılabilir. Ulusal ve uluslararası spor etkinlikleri, festival ve yarış organizasyonları ile dijital medya stratejileri entegre edilerek destinasyon görünürlüğü artırılmalıdır.

Dördüncü olarak, sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda çevresel etki değerlendirmeleri ve taşıma kapasitesi analizleri yapılmalıdır. Özellikle motorlu arazi sporları ve yoğun kullanılan yayla alanlarında erozyon, habitat bozulması ve gürültü kirliliği gibi etkilerin kontrol altına alınması, uzun vadeli destinasyon rekabeti açısından hayati öneme sahiptir. Son olarak, macera turizmi ürünleri yerel kültürel unsurlar ve kırsal kimlik öğeleriyle bütünleştirilmelidir. Atlı sporlar, yayla kültürü ve doğa temelli etkinlikler, yalnızca rekreasyonel faaliyet olarak değil; kültürel deneyim unsuru olarak tasarlandığında destinasyonun özgünlüğünü artıracaktır. Bu yaklaşım, Ordu'nun macera turizmini ekonomik bir faaliyet alanı olmanın ötesinde, deneyim ekonomisi ve yaşam kalitesi üretimi bağlamında konumlandırmasına katkı sağlayacaktır.

6.2.1. Altyapı ve Tesisler Konusunda Öneriler

Macera turizmi faaliyetlerinin güvenli ve sürdürülebilir biçimde yürütülebilmesi için altyapı yatırımlarının uluslararası standartlara uygun biçimde planlanması gerekmektedir. Kanyoning, dağcılık, yamaç paraşütü ve diğer yüksek risk içeren aktiviteler için güvenlik sistemleri, iniş-çıkış platformları, yönlendirme ve bilgilendirme panoları, dinlenme alanları ve acil müdahale birimleri oluşturulmalıdır. Özellikle Küpkaya Kanyonu, Boztepe ve diğer yoğun kullanılan alanlarda güvenlik protokolleri standartlaştırılmalı ve teknik altyapı güçlendirilmelidir. Bu yatırımlar fiziksel tesisleşme yanında risk yönetimi, ziyaretçi yönlendirme ve deneyim kalitesini artıran mekânsal tasarım unsurlarıyla birlikte ele alınmalıdır.

Macera Turizmi Tesisleri Geliştirme: Kanyoning, dağcılık, paragliding ve diğer ekstrem sporlar için gerekli olan güvenlik sistemleri, iniş-çıkış noktaları, dinlenme alanları ve acil müdahale merkezleri geliştirilmelidir. Özellikle Küpkaya Kanyonu, Boztepe ve diğer popüler macera turizmi alanlarında, uluslararası standartlara uygun tesisler inşa edilmelidir.

Mağara Turizmi Altyapısı: Yazkonağı Mağarası dışında, bölgede doğa gezginlerinin keşfettiği diğer mağaralar da turizm açısından değerlendirilmelidir. Bu mağaralar için detaylı etütler yapılmalı, turizm potansiyeline göre gerekli altyapı yatırımları yapılmalıdır. Speloloji (mağara bilimi) turizmi ve mağara fotoğrafçılığı gibi özel ilgi alanlarına yönelik hizmetler geliştirilmelidir.

Su Sporları Altyapısı: Ordu'nun 100 km'lik kıyı uzunluğu ve çok sayıda şelale potansiyelinden yararlanarak, sualtı dalış turizmi, şelale tırmanışları ve çim kayağı gibi su sporları aktiviteleri için gerekli altyapı geliştirilmelidir. Özellikle, sualtı dalış turizmi için gerekli olan eğitim merkezleri, ekipman depoları ve güvenlik sistemleri kurulmalıdır.

Kamp ve Karavan Alanları: Ordu'nun çeşitli bölgelerine, modern kamp ve karavan alanları kurulmalıdır. Bu alanlar, temel hizmetler (elektrik, su, atık yönetimi), güvenlik ve rekreasyon tesisleri ile donatılmalıdır. Özellikle yayla bölgelerine, sezonsal kamp alanları kurulması önerilmektedir.

Rehber İstasyonları ve Bilgi Merkezleri: Macera turizmi aktivitelerinin güvenli ve profesyonel bir şekilde yönetilmesi için, stratejik konumlarda rehber istasyonları ve turist bilgi merkezleri kurulmalıdır. Bu merkezlerde, deneyimli rehberler, harita, ekipman ve acil müdahale hizmetleri bulunmalıdır.

6.2.2. İnsan Kaynağı Geliştirme Konusunda Öneriler

Macera Turizmi Rehberi Eğitimi: Ordu'da macera turizmi rehberleri için kapsamlı eğitim programları geliştirilmelidir. Bu programlar, güvenlik protokolleri, aktivite yönetimi, turist rehberliği ve ilk yardım konularını içermelidir. Eğitim programları, uluslararası standartlara uygun olmalı ve sertifikasyon imkanı sunmalıdır.

Turizm İşletmecileri Eğitimi: Otel, restoran, turizm acentası ve diğer turizm işletmecileri, macera turizmi hizmetleri konusunda eğitilmelidir. Bu eğitim, macera turizmi pazarının özellikleri, turist profili, hizmet standartları ve pazarlama stratejileri konularını içermelidir.

Üniversite İşbirliği: Ordu Üniversitesi ve diğer yüksek öğretim kurumları ile işbirliği yaparak, macera turizmi alanında akademik programlar geliştirilmelidir. Bu programlar, öğrencilere teorik bilgi ve pratik deneyim kazandırmalı, iş piyasasına hazırlamalıdır.

6.2.3. Pazarlama ve Tanıtım Konusunda Öneriler

Dijital Pazarlama Stratejisi: Ordu'nun macera turizmi ürünleri, Instagram, YouTube, TikTok gibi sosyal medya platformlarında aktif bir şekilde tanıtılmalıdır. Profesyonel fotoğraf ve video içeriği, etkileyici (influencer) işbirliği ve dijital reklam kampanyaları kullanılmalıdır.

Uluslararası Pazarlama: Ordu, Adventure Travel World Summit (ATWS) gibi uluslararası turizm platformlarına katılmalı, uluslararası turizm fuarlarında yer almalıdır. Özellikle Avrupa pazarına yönelik pazarlama kampanyaları yoğunlaştırılmalıdır.

Marka Oluşturma: Ordu, macera turizmi alanında kendine özgü bir marka oluşturmalıdır. "Karadeniz'in Macera Merkezi" veya benzeri bir marka kimliği, ilin pazarlanmasını güçlendirecektir.

Turizm Rehberleri Hazırlama: Ordu'nun macera turizmi potansiyelini anlatacak, profesyonel turizm rehberleri hazırlanmalıdır. Bu rehberler, basılı ve dijital formatlarda olmalı, birden fazla dilde yayınlanmalıdır.

6.2.4. Finansman ve Yatırım Konusunda Öneriler

Kamu Finansmanı: Ordu Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) tarafından, macera turizmi altyapı geliştirme projelerine finansal destek sağlanmalıdır.

Özel Sektör Yatırımı: Özel sektör yatırımcıları, macera turizmi alanında yatırım yapmaya teşvik edilmelidir. Vergi indirimleri, kredi imkânları ve diğer teşvik mekanizmaları kullanılmalıdır.

Kalkınma Ajansları: Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) tarafından, macera turizmi projelerine hibe desteği sağlanmalıdır. Özellikle, yerel girişimcilerin macera turizmi işletmeleri kurmasına destek verilmelidir.

6.2.5. Koordinasyon ve Yönetim Konusunda Öneriler

Macera Turizmi Koordinasyon Kurulu: Ordu Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Turizm Müdürlüğü, turizm işletmecileri, sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlerin katılımıyla bir koordinasyon kurulu oluşturulmalıdır. Bu kurul, macera turizmi geliştirme stratejilerini belirlemeli ve uygulamayı denetlemelidir.

Veri Toplama ve İstatistik: Ordu'da macera turizmi faaliyetlerine ilişkin sistematik veri ve istatistikler toplanmalıdır. Ziyaretçi sayıları, harcama miktarları, aktivite tercihleri, mevsimsel dalgalanmalar gibi veriler, turizm planlaması ve strateji geliştirme için kullanılmalıdır.

Kalite Kontrol: Macera turizmi aktivitelerinin güvenlik ve kalite standartları belirlenmelidir. Düzenli denetimler yapılmalı, standartları karşılamayan işletmelere yaptırımlar uygulanmalıdır.

6.2.6. Sürdürülebilirlik Konusunda Öneriler

Çevre Koruma: Macera turizmi faaliyetleri, doğal ortamı koruyacak şekilde düzenlenmelidir. Ormanlık alanlar, su kaynakları ve bitki-hayvan türleri korunmalıdır. Turizm faaliyetlerinden kaynaklanan çöp ve atıklar, uygun şekilde yönetilmelidir.

Sosyo-Kültürel Sürdürülebilirlik: Macera turizmi gelişimi, yerel kültür ve geleneksel yaşam tarzını koruyacak şekilde yapılmalıdır. Turizm gelirlerinin, yerel topluluk tarafından adil bir şekilde paylaşılması sağlanmalıdır. Yerel halkın turizm faaliyetlerine katılımı teşvik edilmelidir.

Uzun Vadeli Planlama: Macera turizmi geliştirme, uzun vadeli bir perspektifle planlanmalıdır. Kısa vadeli kar elde etme amacıyla, doğal ve sosyo-kültürel kaynaklar tüketilmemelidir.

6.2.7. Bölgesel İşbirliği Konusunda Öneriler

Karadeniz Bölgesi Macera Turizmi Rotası: Ordu, Rize, Trabzon, Giresun ve diğer Karadeniz illerinin macera turizmi potansiyellerini birleştirerek, bölgesel macera turizmi rotaları oluşturulmalıdır. Çok günlük macera turizmi paketleri sunulmalıdır.

Bölgesel Pazarlama: Karadeniz Bölgesi'nin macera turizmi potansiyelini, birlikte pazarlanmalıdır. Ortak pazarlama kampanyaları ve turizm fuarlarında bölgesel katılım sağlanmalıdır.

6.2.8. Paydaş Görüşleri ve Katılımcı Araştırmalar Konusunda Öneriler

Kulüp ve Dernek Temsilcileriyle Görüşmeler: Ordu ilinde faaliyet gösteren macera turizmi kulüpleri ve derneklerinin (off-road kulüpleri, dağcılık, oryantiring, kano, kamp ve

karavan dernekleri vb.) temsilcileriyle derinlemesine görüşmeler yapılmalıdır. Bu görüşmeler aracılığıyla: Mevcut altyapı eksiklikleri ve ihtiyaçları belirlenmeli, paydaşların işbirliği ve koordinasyon konusundaki görüşleri alınmalı, kulüplerin macera turizmi geliştirme konusundaki önerileri toplanmalı ve turizm pazarlamasında rol alabilecek kapasiteleri değerlendirilmelidir.

Turist Anketleri: Ordu'yu ziyaret eden macera turizmi turistleriyle anketler yapılmalıdır. Bu anketler aracılığıyla: Turistlerin memnuniyet düzeyleri ölçülmeli, ziyaret motivasyonları ve beklentileri belirlenmelidir. Hizmet kalitesi ve altyapı konusundaki görüşleri alınmalı, gelecekteki ziyaret niyetleri ve tavsiye etme eğilimleri değerlendirilmelidir.

Turizm İşletmecileri Görüşmeleri: Otel, restoran, turizm acentası ve diğer turizm işletmecileriyle görüşmeler yapılmalıdır. Bu görüşmeler aracılığıyla: Macera turizmi pazarının potansiyeli hakkındaki görüşleri alınmalı, işletmelerin macera turizmi hizmetlerine yönelik hazırlık düzeyleri değerlendirilmelidir. Finansman, eğitim ve pazarlama konusundaki ihtiyaçları belirlenmelidir.

Yerel Halk Araştırması: Ordu'nun çeşitli bölgelerinde yaşayan yerel halkla araştırmalar yapılmalıdır. Bu araştırmalar aracılığıyla: Turizm gelişimine yönelik tutumları ve beklentileri belirlenmeli, macera turizmi faaliyetlerinin sosyo-kültürel etkileri değerlendirilmelidir. Yerel halkın turizm faaliyetlerine katılım istekleri ölçülmeli, çevre koruma konusundaki farkındalık düzeyleri değerlendirilmelidir.

Akademik Araştırmalar: Ordu Üniversitesi ve diğer yüksek öğretim kurumlarında, macera turizmi alanında akademik araştırmalar yapılmalıdır. Bu araştırmalar: Macera turizmi aktivitelerinin ekonomik etkisini ölçmeli, turist memnuniyeti ve destinasyon imajını incelemelidir. Makro ve mikro düzeyde turizm planlaması konularını araştırmalı ve sürdürülebilir turizm modellerini geliştirmelidir.

6.3. Araştırma Sınırlılıkları ve Gelecek Araştırmalar

Bu çalışma, literatür taraması, doküman incelemesi ve sosyal medya analizi yöntemlerine dayanmaktadır. Gelecek araştırmalarda, turist anketleri, işletmeci görüşmeleri, yerel halk araştırmaları ve kulüp temsilcileriyle derinlemesine görüşmeler yapılarak, daha kapsamlı veriler toplanması önerilmektedir. Ayrıca, macera turizmi aktivitelerinin ekonomik etkisini ölçen çalışmalar, turist memnuniyeti araştırmaları, destinasyon imajı çalışmaları ve sürdürülebilir turizm modelleri geliştiren araştırmalar yapılmalıdır.

Ordu ilinin macera turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi, bölgesel kalkınma ve turizm sektörünün gelişimi açısından önemli bir adımdır. İlin zengin doğal varlıkları, gelişmiş sivil toplum örgütlenmesi ve uluslararası etkinlikleri, bu potansiyeli gerçekleştirmek için önemli bir temel oluşturmaktadır. Ancak, altyapı eksiklikleri, eğitilmiş personel yetersizliği ve pazarlama zayıflıkları, bu potansiyelin tam olarak değerlendirilmesini engellemektedir.

Bu çalışmada sunulan öneriler, Ordu'nun macera turizmi alanında gelişimini hızlandırmak ve ilin bu pazardan pay almasını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Kamu ve özel sektörün işbirliği yerel topluluk desteği ve stratejik planlama ile, Ordu, Türkiye'nin ve Doğu Karadeniz'in en önemli macera turizmi destinasyonlarından biri haline gelebilir. Bu, sadece turizm sektörü için değil, aynı zamanda bölgesel ekonomi, istihdam ve kalkınma açısından da önemli faydalar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adventure Travel Trade Association. ATTA (2013). Adventure Tourism Market Study, The George Washington University
- Adventure Travel Trade Association. ATTA (2018). Adventure Travel Trends Snapshot
- Adventure Travel Trade Association (ATTA) (2023a). Adventure tourism definitions and standards. <https://www.adventuretravel.biz>
- Adventure Travel Trade Association (ATTA) (2023). Adventure tourism market report 2023. Adventure Travel World Summit.
- Adventure Travel Trade Association. ATTA (2025). Adventure Travel Market Sizing Report. Alınan yer: <https://www.adventuretravel.biz/>
- Ahmed, Z., & Nihei, T. (2024). Assessing the environmental impacts of adventure tourism in the world's highest mountains: A comprehensive review for promoting sustainable tourism in high-altitude areas. *Journal of Advanced Research in Social Sciences and Humanities*, 9(2), 1-15.
- Allied Market Research. (2023). *Adventure tourism market by type, activity, type of travelers, age group, sales channel: Global opportunity analysis and industry forecast, 2023-2032*. Allied Market Research.
- Alvarez-Sousa, A. (2018). The problems of tourist sustainability in cultural cities: Socio-political perceptions and interests management. *Sustainability*, 10(2), 503.
- Arpacı, Ö., Zengin, B., & Batman, O. (2012). Karaman'ın mağara turizmi potansiyeli ve turizm açısından kullanılabilirliği. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (2), 59-64
- Avcıkurt, C. (2009). *Turizm Sosyolojisi: Genel ve Yapısal Yaklaşım* (3. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık
- Aydın, B. (2025). Ordu İli Kırsal Turizm Potansiyelinin Doğa Temelli Kaynaklar Açısından Değerlendirilmesi, *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, 8(2), 283-306
- Ayuso, S. (2007). Comparing voluntary policy instruments for sustainable tourism: The experience of the Spanish hotel sector. *Journal of Sustainable Tourism*, 15(2), 144-159.
- Babazade, Ü. (2017). Sualtı dalış turizmi paydaşları ile İzmir sualtı dalış turizmine yönelik bir SWOT analizi (Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bahtiyar Karadeniz, C. (2018). Ordu İlinin Doğal Kaynaklara Dayalı Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi, *Journal of International Social Research* 11(61):741-759.
- Bahtiyar Karadeniz, C., & Sarı, S. (2018). Ordu ilinin doğal kaynaklara dayalı turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(61), 742-760.
- Bahtiyar Karadeniz, C. (2025). Ordu İli Kapsamında Turizm Alanında Sivil Toplum Kuruluşlarının Yapılaşmasına Bir Bakış. *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 9(1. 37-54.
- Balık, İ. (2017). Ordu'da Kıyı Alanı Kullanımı ve Deniz Ekosistemi Üzerine Etkileri. *Kent Akademisi*, 10(29), 31-47

- Baytok, A., Pelit, E., & Soybalı, H. H. (2017). Alternatif Turizm Mi Turizmde Çeşitlilik Mİ? Kavramsal Bir Değerlendirme. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Özel Sayı (IV), 1-14.
- Beames, S., Mackenzie, S. H., & Raymond, E. (2022). How can we adventure sustainably? A systematized review of sustainability guidance for adventure tourism operators. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 50, 225-235.
- Becken, S. (2014). Water equity-Contrasting tourism water use with that of the local community. *Water Resources and Industry*, 7-8, 9-22.
- Beckman, E., Morse, S., & Smith, E. (2024). The economic impacts of adventure tourism on a rural community. *Tourism Analysis*, 29(3), 321-334.
- Beedie, P. A. (2003). Mountain guiding and adventure tourism: Reflections on the choreography of the experience, *Leisure Studies* 22(2):147-167.
- Beedie, P. A. (2008). Adventure Tourism as a 'New Frontier' in Leisure, *World Leisure Journal* 50(3):173-183.
- Beşikçi, T. (2025). Doğa ve Macera Rekreasyonunda Risk, Güvenlik ve Yönetim, In book: Rekreasyon Bilimi ve Sporun Yeni Yönelimleri (pp.105-134), Chapter: 6, Publisher: Serüven Yayınevi
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Buckley, R. (2006a). *Adventure tourism*. CABI Publishing.
- Buckley, R. C. (2006b). Tourism as a conservation tool. In *Tourism and protected areas* (pp. 71-83). CABI.
- Buckley, R. C. (2006). Adventure tourism research: A guide to the literature. *Tourism Recreation Research*, 31(2), 3-20.
- Buckley, R. C. (2007). Adventure tourism products: Price, duration, size, skill, remoteness. *Tourism Management*, 28(6):1428-1433
- Buckley, R. (2012a), Sustainable tourism: Research and reality, *Journal Annals of Tourism Research*, 39(2), 528-546
- Buckley, R. (2012b). Rush as a key motivation in skilled adventure tourism: Resolving the risk recreation paradox. *Tourism Management*, 33(4), 961-970.
- Buckley, R., Shakeela, A., & Weaver, D. (2014). Adventure tourism and local livelihoods. In R. Sharpley & D. J. Telfer (Eds.), *Tourism and development* (pp. 123-138). Routledge.
- Butler, R. W. (1991). Tourism, environment, and sustainable development. *Environmental Conservation*, 18(3), 201-209.
- Cohen, E. (1988). Authenticity and commoditization in tourism. *Annals of Tourism Research*, 15(3), 371-386.
- Cole, S. (2014). Tourism and water: from stakeholders to rights holders, and what tourism businesses need to do. *Journal of Sustainable Tourism*, 22(1), 89-106.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). SAGE Publications.

- Dangi, T. B., & Jamal, T. (2016). An integrated approach to “sustainable community-based tourism”. *Sustainability*, 8(5), 475.
- Denzin, N. K. (1978). *The research act: A theoretical introduction to sociological methods* (2nd ed.). McGraw-Hill.
- DERBİS (2026). Dernekler Bilgi Sistemi, <https://www.siviltoplum.gov.tr/dernekler-bilgi-sistemi-derbis>
- Cohen, E. (1972). Toward A Sociology of International Tourism, *Social Research*, 39(1), Political Economics (Spring), pp. 164-182
- Deery, M., Jago, L., & Fredline, L. (2012). Rethinking social impacts of tourism research: A new research agenda. *Tourism management*, 33(1), 64-73.
- Doğru Daştan, H. (2023). Destinasyon Planlamasında SWOT Analizi: İzmir Üzerine Sistematik Alanyazın Taraması, *Turizm Akademik Dergisi*, 10 (2), 265-284
- Doran, A. (2016). Empowerment and women in adventure tourism: A negotiated journey. *Journal of Sport & Tourism*, 20(1), 57-80.
- Duman, T., & Kozak, M. (2013). Türk Turizm Ürünü: Rekabet ve Farklılaştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24(1), 109-121. <https://izlik.org/JA55JA34FK>
- EQASC European Quality Association for Sport and Outdoor Activities (2020). *Adventure tourism standards and guidelines*. EQASC.
- Ersoy, H. Kırmacı, M. Z. Ve Fırat Ersoy, A. (2006). Yazkonağı Mağarası (Ünye-Ordu) Jeolojisi ve Oluşumu, *Jeoloji Mühendisliği Dergisi*, 30 (1).39- 48
- Fink, A. (2019). *Conducting research literature reviews: From the internet to paper* (5th ed.). SAGE Publications.
- Fortune Business Insights. (2026). Adventure Tourism Market Size, Share & Industry Analysis. Alınan yer: <https://www.fortunebusinessinsights.com/adventure-tourism-market-107924>
- Fredman, P., & Margaryan, L. (2021). 20 years of Nordic nature-based tourism research: A review and future research agenda. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 21(2), 1-19.
- Genot, H. (1995). Voluntary environmental codes of conduct in the tourism sector. *Journal of Sustainable Tourism*, 3(3), 166-172.
- Grand View Research. (2026). *Adventure tourism market size, share & trends analysis report*. Grand View Research.
- Gross, S. & Sand, M. (2020). Adventure tourism: a perspective paper, *Tourism Review*, 75(1),153-157
- Gülcan, B. (2004). Macera Turizminin Kapsamı ve Macera Turizminde Kaza Riski. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Dergisi*, 1 s: 18-38.
- Hatipoğlu, Ş. C. (2021). Ordu İlinin Doğaya Dayalı Turizm Olanaklarının “Doğa Temelli Turizm İçin Doğal Kaynakların Ölçümü Modeli” ile Değerlendirilmesi. *Mavi Atlas*, 9(2), 92-107.
- Hsu, C. H. ve Huang, S. (2008). Travel Motivation: A Critical Review of the Concept’s Development. In; A. G. Woodside ve D. Martin (Editörler), *Tourism Management: Analysis, Behaviour and Strategy* (ss. 14-28). Wallingford: CABI

- Keng, K. A. ve Cheng, J. L. L. (1999). Determining Tourist Role Typologies: An Exploratory Study of Singapore Vacationers, *Journal of Travel Research*, 37 (4): 382-390
- Lucintel. (2025). Macera Turizmi Pazar Raporu: 2031'e Kadar Trendler, Tahminler ve Rekabet Analizi. Alınan yer: <https://tr.lucintel.com/adventure-tourism-market.aspx>
- Macfie EJ & Williamson EA (2010). Best Practice Guidelines for Great Ape Tourism, Lignes directrices pour de meilleures pratiques en matière de tourisme de vision des grands singes; Panduan Wisata Kera Besar. Williamson E (Editor) U.S. Fish and Wildlife Service. Occasional Paper of the IUCN Species Survival Commission, 38. Gland, Switzerland: IUCN. <http://www.primate-sg.org/best.practices.htm>
- Maroudas, L., Kyriakaki, A., & Gouvis, D. (2004). A community approach to mountain adventure tourism development. *Anatolia*, 15(2), 141-156.
- McKercher, B. (1992). Tourism as a conflicting land use. *Annals of Tourism Research*, 19(3), 467-481.
- Mehmetoğlu, M. (2004). A Typology of Tourists from a Different Angle, *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 5 (3): 69-90;
- Melo, R. & Gomes, R. A (2017). *Socio-cultural Approach to Understanding the Development of Nature Sports*, in Sport Tourism: New Challenges in a Globalized World Edited: Ricardo Melo & Claude Sobry (pp.47-78). Cambridge Scholars Publishing
- Ordu Büyükşehir Belediyesi. (2023). Ordu turizm raporu 2023. Ordu Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- Ordu Büyükşehir Belediyesi. (2025a). 18. Karadeniz Off-Road Kupası 4. Ayak Yarışları - Fatsa Etkinlik Raporu. Ordu Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- Ordu Büyükşehir Belediyesi. (2025b). 18. Karadeniz Off-Road Kupası 5. Ayak Yarışları - Ünye Etkinlik Raporu. Ordu Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- Ordu Valiliği. (2022). Ordu ili turizm potansiyeli ve gelişim stratejileri. Ordu Valiliği Yayınları.
- Plog, S. C. (1974). Why Destination Areas Rise and Fall in Popularity, *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 14 (4): 55-58.
- Putnam, R. D. (1995). Bowling alone: America's declining social capital. *Journal of Democracy*, 6(1), 65-78.
- Rosenberg, A., Lynch, P. M., & Radmann, A. (2021). Sustainability comes to life: Nature-based adventure tourism in Norway. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3, Article 686459.
- Scott, D., Hall, C. M., & Gössling, S. (2021). From Djerba to Glasgow: have declarations on tourism and climate change made any difference? *Journal of Sustainable Tourism*, 30(9), 2111-2129.
- Sand, M., & Gross, S. (2019). Tourism research on adventure tourism: Current themes and developments. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 28, 100261.
- Seçilmiş, C. & Çorbacı, M. (2023). Macera turizminin seyahat niyetine etkisinde sosyal medya pazarlaması ve gelişmeleri kaçırma korkusunun aracılık rolü. *Tourism and Recreation*, 5(2), 87-98.
- Standeven, J., & De Knop, P. (1999). Sport Tourism. Champaign, IL: Human Kinetics.

- Sung, H., Morrison, A. M., & O’Leary, J. T. (1997). Definition of adventure travel: Conceptual framework for empirical application from the providers’ perspective. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 1(2), 47-67.
- Swarbrooke, J., Beard, C., Leckie, S., & Pomfret, G. (2003). *Adventure Tourism: The New Frontier*. Butterworth-Heinemann.
- Şengül, F., Akyüz, H. ve Uca, S. (2019). Doğal Kaynaklara Dayalı Turizm: Ordu İli ve Jukkaşjarvi Örnekleri, *Bayburt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı,5,23-34
- Think with Google (2024). *Future of travel: 2040 predictions & trends*. Google. <https://www.thinkwithgoogle.com>
- Traue, B. (2004). Conceptualizing special interest tourism-frameworks for analysis, *Tourism Management*, 27(2):183-200
- Tussyadiah, I. P., & Fesenmaier, D. R. (2009). Mediating tourist experiences: Access to places via shared videos, *Annals of Tourism Research*, 36(1), 24-40.
- Türk, E., & Erdoğan, Y. (2022). Ulusal literatürde yer alan macera turizmi çalışmalarının incelenmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 8(32), 353-371.
- UNWTO-World Tourism Organization (2014), *Global Report on Adventure Tourism*, UNWTO, Madrid.
- URL 1. <https://bilgece.net/Dernekler-52-ordu-2-f=spor-ve-spor-ile-ilgili-dernekler-p1>
- Xiang, Z., & Gretzel, U. (2010). Role of social media in online travel information search. *Tourism Management*, 31(2), 179-188.
- Varnacı, U. F., & Somuncu, M. (2011). Kültürel peyzajın korunması ve turizm ilişkisi bağlamında yerel halkın görüşleri: İhlara Vadisi örneği. *Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi*, 3(1), 1-18.
- Weaver, D. B. (2001). Ecotourism as mass tourism: contradiction or reality?, *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 42(2), 104-112
- Weber, K. (2001). Outdoor adventure tourism: A review of research. *Journal of Sport Management*, 15(4), 360-377.
- Weiler, B., & Hall, C. M. (1992). *Special interest tourism*. Belhaven Press.
- Williams, P., & Soutar, G. N. (2009). Value, satisfaction and behavioral intentions in an adventure tourism context. *Annals of Tourism Research*, 36(3), 413-438.
- Yan, Y., Ye, Q., Dong, J., & Li, T. (2025). Adventure tourism involvement and quality of life: The sequential mediating roles of experience quality and happiness in river tracing. *Acta Psychologica*, 262, 106173.
- Yıldız, S. (2023). Metaverse ve Giyilebilir Teknolojilerin Macera Turizmine Yansıması: Metamacera Turizmi, *International Journal of Commerce, Industry and Entrepreneurship Studies (Utisgad Journal)*, 3(1),1-27.